

Södertörns högskola | Institutionen för kommunikation, medier och it
Kandidatuppsats 15 hp | Journalistik C | Höstterminen 2010

Den gula armén och dess svenska hjältar

– föreställda gemenskaper och nationalism i krönikörernas bevakning av fotbolls-VM

Uppsatsförfattare: Viktor Adolfsson
Handledare: Anne Hedén
Examinator: Jan-Olof Gullö

Abstract

Denna uppsats i journalistik handlar om hur bevakningen i kvällstidningarnas sportbilagor av det svenska herrlandslaget i fotbolls-VM 2002 och 2006 och mer specifikt hur krönikorna i dessa tidningar skapar en svensk identitet och om dessa innehåller spår av nationalism. Uppsatsen utgår från norske antropologen Thomas Hylland Eriksens teorier om etnicitet, föreställda gemenskaper och nationalism samt tidigare forskning kring *Vi* och *Dom* i medier. Undersökningen visar att bevakningen av fotbolls-VM till stor grad består av en typ av värnande om det svenska och till och med nationalism som på andra platser i samhället skulle vara helt oacceptabel. Bland annat förminskas afrikanska och karibiska lags spelare liksom engelsmän och tyskar för att stärka den egna identiteten. Även krigsretorik, som normalt förknippas med nationalistiska diskurser, är vanligt förekommande. Exempelvis beskrivs de svenska supportrarna som ”den gula armén” flera gånger. Sportbilagornas krönikörer, vissa mer än andra, använder sig av flera grepp som kan kopplas till nationalism och bidrar i allra högsta grad till att skapa en svensk (föreställd) gemenskap.

Nyckelord: Fotboll, identitet, krönikor, nationalism, sportjournalistik.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
2. Bakgrund.....	2
2.1 VM 2002 i Japan/Sydkorea.....	2
2.2 VM 2006 i Tyskland.....	3
2.3 Svensk sportjournalistik – kort historik.....	4
3. Tidigare forskning och teoretisk utgångspunkt.....	4
3.1 Etnicitet.....	5
3.2 Föreställd gemenskap.....	5
3.3 Nationell identitet.....	6
3.4 Nationalismens kännetecken.....	6
3.5 Mediernas Vi och Dom.....	7
3.6 Sportjournalistiken som reproducent av en nationalistisk diskurs.....	8
3.7 Kort om svenskhet i populärpress.....	9
3.8 Sammanfattning av kapitlet.....	9
4. Syfte och frågeställningar.....	9
5. Material och metod.....	10
5.1 Val av sportbilagor.....	10
5.2 Kvällstidningarna – kort historik och situationen idag.....	10
5.3 Urval världsmästerskap.....	11
5.4 Urval krönikor.....	12
5.5 Undersökt material.....	12
5.6 Tillvägagångssätt.....	13
5.7 Metod.....	13
5.8 Operationalisering och tolkning.....	14
5.9 Precisering av de analytiska redskapen.....	14
6. Undersökning och analys.....	15
6.2 Expressen VM 2002.....	15
6.2.1 Vi och Dom.....	15
6.2.2 Nationalismens Janus-ansikte.....	17
6.2.3 Metaforer och liknelser.....	17
6.2.4 Det jublande folket och dess hjältar.....	18
6.2.5 Kort sammanfattning.....	19
6.3 Aftonbladet VM 2002.....	19
6.3.1 Vi och Dom.....	20
6.3.2 Nationalismens Janus-ansikte.....	21
6.3.3 Metaforer och liknelser.....	22
6.3.4 Det jublande folket och dess hjältar.....	22
6.3.5 Kort sammanfattning.....	23

6.4 Expressen VM 2006.....	23
6.4.1 Vi och Dom.....	23
6.4.2 Nationalismens Janus-ansikte.....	24
6.4.3 Metaforer och liknelser.....	26
6.4.4 Det jublande folket och dess hjältar.....	26
6.4.5 Kort sammanfattning.....	27
6.5 Aftonbladet VM 2006.....	27
6.5.1 Vi och Dom.....	27
6.5.2 Nationalismens Janus-ansikte.....	29
6.5.3 Metaforer och liknelser.....	30
6.5.4 Det jublande folket och dess hjältar.....	30
6.5.5 Kort sammanfattning.....	31
7. Slutsatser och diskussion.....	32
7.1 Vi och Dom – svenskar och de andra.....	32
7.2 Krigsmetaforer och andra tecken på nationalism.....	32
7.3 En föreställd svensk gemenskap.....	33
7.4 Simon Bank och Mats Olsson.....	33
7.5 Kort jämförelse mellan Aftonbladet och Expressen.....	34
7.6 Förslag till vidare forskning.....	34
8. Källförteckning.....	35

1. Inledning

Idén till denna uppsats kommer från funderingar som jag har haft en längre tid. Trots att samhället idag kan anses vara förhållandevis mångkulturellt och i viss mån kosmopolitiskt har jag personligen reagerat på att det ständigt vid stora sportevenemang förekommer formuleringar som *vi svenskar* och annat i kvällstidningarnas sportbilagor. Men vilka är egentligen *vi*? Hur är man *svensk*? Detta är frågor som dykt upp i mitt huvud under ett flertal stora internationella sporthändelser som Sverige deltagit i. Det största av alla evenemang är fotbolls-VM och det är två av dessa mästerskap som denna uppsats ska fokusera på, VM 2002 och VM 2006, två mästerskap där landslaget både hann med succé och totalt fiasko.

I VM 2002 blev det rejäl succé efter seger i den så kallade *dödens grupp* före England, Argentina och Nigeria men det blev stopp direkt i åttondelsfinalen mot ett av alla överraskningslag, västafrikanska Senegal. De flesta minns nog annars hur Sverige hämtade ikapp 0-1 mot England och Anders Svenssons frispark mot Argentina som spelade bort sydamerikanerna från avancemang.¹ Fyra år senare var Sverige rejält uppsnackade och många krönikörer talade om medaljchans inför mästerskapet i Tyskland. Massvis med svenska supportrar vallfärdade till Dortmund, Berlin, Köln och München. Det blev fiasko direkt i premiären när det bara blev 0-0 mot den lilla ö-nationen Trinidad/Tobago vars landslag både innehöll amatörspelare från England, en klubblös spelare² och en storrökare (Russell Latapy).³ Men seger mot Paraguay inför 50000 blågula supportrar⁴ i Berlin och oavgjort mot England (2-2) tog landslaget till åttondel, mot hemmanationen. Där blev Sverige utspelat och Tyskland kunde ha vunnit med mer än 2-0.⁵

Hur kunde ett så vanligen uppfattat organiserat lag som Sverige förlora mot ett gäng klubblösa spelare från någon karibisk ö? Hur fantastiskt var det att uppleva ett Olympiastadion i Berlin där 60000 svenskar verkade vilja göra vad som helst för en svensk seger? Och visst var det skönt att knäppa de där

¹ Gahrton, Måns, Nyberg, Andreas & Persson, Åke (red.), *Fotbolls-VM genom tiderna: [allt om alla VM 1930-2006]*, Semic, Sundbyberg, 2006, sid 214-235.

² Osign. (TT), "Trinidad och Tobagos VM-trupp klar", *Svenska Dagbladet*, 2006-05-13, <http://www.svd.se> (hämtad 2010-11-16).

³ Bank, Simon, "En gammalsvensk självbild – som har erövrat världen", *Aftonbladet*, 2006-06-08, <http://www.sportbladet.se> (hämtad 2010-11-16).

⁴ Olsson, Mats, "Vi vinner gruppen!", *Expressen*, 2006-06-16.

⁵ Gahrton, Nyberg och Persson (red.), sid 236-257.

argentinska fuskarna på näsan med en hederlig svensk kämpainsats? Det här är alla föreställningar som, vad jag personligen kan minnas, förekom i sportbilagorna under dessa båda mästerskap. Det är dessa föreställningar den här uppsatsen handlar om och undersöker.

2. Bakgrund

Trots att det internationella fotbollsförbundet FIFA startades redan 1904 dröjde det ända till 1930 innan det första världsmästerskapet i fotboll för herrar arrangerades, i Uruguay. När det står *VM, fotbolls-VM* eller liknande är det i denna uppsats alltså fotbolls-VM för herrar som åsyftas. Sverige deltog för första gången i det andra mästerskapet, 1934 i Italien. Totalt har det spelats 19 VM-turneringar, alltså vart fjärde år sedan 1930 med uppehåll 1939-1950 på grund av andra världskriget och dess efterdyningar. Sverige har deltagit i 11 av dessa, däribland 2002 i Japan/Sydkorea och 2006 i Tyskland.⁶

2.1 VM 2002 i Japan/Sydkorea

I inledningen nämndes hur Sverige år 2002 tog sig vidare från VM:s tuffaste grupp och nedan följer en närmare presentation av VM 2002.

Tidernas 17:e världsmästerskap spelades i Japan och Sydkorea år 2002 och Sverige hamnade i vad som kom att kallas *dödens grupp* tillsammans med stornationerna Argentina och England samt ett av Afrikas bästa lag, Nigeria. Det svenska landslaget hämtade ikapp ett 0-1-underläge i premiären mot England efter en bra andra halvlek och matchen slutade 1-1. Match mot Nigeria följde där det också blev underläge tidigt efter mål av Julius Aghahowa som firade med ett flertal volter. Matchen vändes dock genom två mål av Henrik Larsson, de sista på straff. Det var upplagt för spänning när Sverige mötte Argentina i sista omgången. Trots hård argentinsk press tog laget ledningen efter en numera klassisk frispark av Anders Svensson som skruvade sig in bakom den argentinske målvakten. Argentina kvitterade på en straffretur men det blev 1-1 och Sverige hade lyckats vinna *Dödens grupp*.⁷

I åttondelsfinalen som följde fick det svenska landslaget möta ett av turneringens överraskningslag, VM-debuterande Senegal. Henrik Larsson nickade in 1-0 på en hörna men anfallskollegan i Senegal, Henri Camara, lyckades kvittera. Matchen gick till förlängning där Anders Svensson efter en så kallad

⁶ Gahrton, Nyberg & Persson (red.), 2006, sid 8-10, 262.

⁷ Ibid, sid 214-235.

snurrfint sköt i stolpens utsida. Målet kom istället när Camara sköt in 1-0 bakom Magnus Hedman i målet. Senegal firade hela natten lång – Sverige var utslaget. Många utanför laget menade att vägen hade legat öppen ända till minst semifinal i och med att man lottats mot Senegal i åttondelen. Istället tog turneringen slut för Sveriges del och besvikelsen var stor hos de som hoppats på medalj.⁸

2.2 VM 2006 i Tyskland

År 2006 spelades nästa VM som tidigare nämnts en del i inledningen med tanke på framför allt 0-0-matchen mot Trinidad/Tobago. Nedan följer en närmare presentation av VM i Tyskland 2006.

Det 18:e världsmästerskapet i fotboll arrangerades i Tyskland 2006 och för Sveriges del var det sista chansen för vad många kallade en gyllene generation att lyckas i ett stort mästerskap.

Sportjournalisterna satte framför allt stort hopp till de svenska storsjårnor man kallade *super-swedes*; Henrik Larsson, Fredrik Ljungberg och Zlatan Ibrahimovic. Premiärmatchen spelades mot den karibiska ö-nationen Trinidad/Tobago (i sitt första och hittills enda VM) och alla som bevakade mästerskapet räknade med (stor)seger. Det blev dock bara 0-0 trots att Trinidad/Tobago fick en man utvisad tidigt i andra halvlek. Även om Sverige radade upp chanser hade motståndarlaget ett ribbskott som mycket väl hade kunnat betyda 0-1-förlust.⁹

Trots misslyckandet som 0-0 mot Trinidad/Tobago var (om man jämför spelarnas kvalitet) kunde Sverige genom 1-0 seger mot Paraguay på Olympiastadion i Berlin efter ett sent mål av Fredrik Ljungberg sedan säkra avancemang från gruppen genom 2-2 mot ett reservbetonat England. Då gjordes målen av Marcus Allbäck och Henrik Larsson. Resultaten i gruppen innebar dock att Sverige kom tvåa och England blev gruppsegrare vilket betydde Sverige-Tyskland i åttondelsfinal. Mot hemmanationens fotbollslag hade det svenska landslaget det väldigt svårt direkt och matchen var i stort sett avgjord redan efter första tolv minuterna. Då hade anfallaren Lukas Podolski med två snabba mål gett Tyskland ledningen och situationen blev än svårare när Sverige fick backen Teddy Lucic utvisad med tio minuter kvar av den första halvleken. Resultatet stod sig matchen ut och det närmaste Sverige kom ett mål var

⁸ Gahrton, Nyberg & Persson (red.), sid 214-235.

⁹ Gahrton, Nyberg & Persson (red.), sid 236-257.

när Henrik Larsson sköt en straff över ribban. 2-0 var minst sagt i underkant och i flera tidningar ifrågasattes förbundskaptenen Lars Lagerbäck.¹⁰

2.3 Svensk sportjournalistik – kort historik

Enligt Ulf Wallins bok om sportjournalistiken 1895-1995 var det i New York på 1860-talet som tidningarna först började använda sig av olika sportnyheter för att vinna dragkampen om läsarna. I Sverige var bevakningen minst sagt blygsam innan 1880-1890 då de flesta stora tidningarna börjat använda sig av *idrott*, *sport* eller liknande som egna delar i tidningen. Från att tidigare mest varit torrt framställda notiser blev idrottsartiklarna nu mer och mer kommenterande – journalisterna blev bättre insatta. Det fanns dock ett politiskt motstånd från framför allt arbetarrörelsen med kritiken att sporten ersatte arbetet och därmed bara utfördes av de som inte arbetade. Det kan visserligen sägas ha stämt då den största delen av bevakningen i början handlade om överklassporter såsom hästsport och segling.¹¹

I sin undersökning om sportjournalistikens utveckling 1895-1995 kommer Ulf Wallin fram till ett antal relevanta slutsatser. De vanligaste sporterna som bevakas har kommit att bli fotboll, friidrott och senare ishockey. Tidningarna skriver om fler och fler idrotter med åren, bevakningen blir allt mer inriktad på analys och intervjuer snarare än referat, sportsidorna handlar mer och mer om elitidrott och nästan aldrig om breddidrott och personorienteringen i artiklarna har ökat kraftigt.¹²

3. Tidigare forskning och teoretisk utgångspunkt

Denna uppsats utgår i huvudsak från Thomas Hylland Eriksens teorier om etnicitet och nationalism i just *Etnicitet och nationalism*.¹³ Han har å sin sida tagit en del hjälp av samt inspiration från *Den föreställda gemenskapen: reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning*.¹⁴ Eriksens kännetecken av nationalism och etnicitet används för att sedan identifiera huruvida dessa kännetecken förekommer i källmaterialet. Även *Mediernas Vi och Dom* (som presenteras senare i kapitlet) används i

¹⁰ Ibid.

¹¹ Wallin, Ulf, *Sporten i spalterna: sportjournalistikens utveckling i svensk dagspress under 100 år*, Institutionen för journalistik och masskommunikation, Univ. (JMG), Göteborg, 1998, sid 11-15.

¹² Ibid, sid 105-106.

¹³ Eriksen, Thomas Hylland, *Etnicitet och nationalism*, Nya Doxa, Nora, 1998.

¹⁴ Anderson, Benedict, *Den föreställda gemenskapen: reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning*, Daidalos, Göteborg, 1993.

undersökningen medan detta kapitel avslutande delar mer bör ses som exempel på tidigare forskning inom ämnet.

Det är främst fyra begrepp som är viktiga i Eriksens verk. Dessa är etnicitet (samt etnisk identitet), föreställd gemenskap, nationell identitet och nationalism och nedan följer en definition av begreppen utifrån Eriksen samt en beskrivning av hur de används i undersökningen.

3.1 Etnicitet

Etnicitet innefattar enligt Eriksen både kontrasten Oss-Dom (dikotomisering) och ett slags gemensamt fält för växelverkan mellan olika etniska grupper (komplementarisering).¹⁵ Förhållandet mellan olika etniska grupper behöver alltså inte bestå av konflikter. Detta utvecklar han senare när han skriver att etnicitet är resultatet av kontakt och att tanken på en ”isolerad etnisk grupp” är meningslös.¹⁶ Alltså, etniciteten definieras i förhållande till andra grupper. När det gäller etnisk identitet är det minst sagt besläktat med etnicitetbegreppet. Ett bibehållande av en sådan identitet kännetecknas enligt Eriksen av att den blir som mest betydelsefull när den upplevs som hotad, fungerar lugnande i oroliga tider och kan vara uttryck för ett ”metaforiskt släktskap”.¹⁷ Vidare kan etnisk identitet också användas som symboliskt verktyg i en politisk kamp¹⁸, en symbolik man kan applicera även på den *kamp* som en fotbollsmatch utgör.

3.2 Föreställd gemenskap

Eriksen har som tidigare nämnt hämtat begreppet ”föreställd gemenskap” från Benedict Anderson. Den sistnämnde använde begreppet för att beskriva sin syn på nationen, att medlemmarna i en sådan ”aldrig kommer att lära känna majoriteten av de andra medlemmarna, eller träffa dem, eller ens höra talas om dem – ändå lever bilden av deras gemenskap i vars och ens medvetande”.¹⁹ Denna definition är en förutsättning för att kunna gå vidare till begreppen nationell identitet och nationalism samt att kunna utskilja skapandet av föreställda gemenskaper i sportjournalistiken.

¹⁵ Eriksen, 1998, sid 40.

¹⁶ Eriksen, 1998, sid 48.

¹⁷ Eriksen, 1998, sid 89.

¹⁸ Ibid, sid 99.

¹⁹ Anderson, sid 6.

3.3 Nationell identitet

Visserligen är begreppen nationell identitet och nationalism nära besläktade men det är viktigt att inledningsvis åtskilja dem. Till att börja med konstaterar Eriksen att forskningen både om etnicitet och nationalism visar att nationella identiteter är konstruktioner, inte något ”naturligt”.²⁰ Även den nationella identiteten är beroende av att det finns andra nationella identiteter (eller åtminstone andra folk som inte hör till nationen) att förhålla sig till. I samband med detta nämner Eriksen också en rad problem med identitetens gränser, exempelvis minoriteters förhållande till majoritetsidentiteten och hur problematiskt det är att dra gränser för en identitet.²¹ Detta exemplifieras av ”nationalismens Janus-ansikte”, den dubbelhet som uppstår när en nation styrs av en av de dominerande etniska grupperna varpå andra mindre grupper utesluts ur den nationella gemenskapen (i det här fallet den franska).²² Begreppet används för att kunna utskönja vilka grupper som utesluts ur den svenska gemenskapen genom vissa formuleringar i sportkrönikorna samt under utredandet om vad som egentligen är svenskt enligt dessa texter.

3.4 Nationalismens kännetecken

Eriksen definierar följande för undersökningen viktiga kännetecken på nationalism i sin bok:

- Utnyttjande av typiska symboler för att skapa en känsla av nationalitet
- Metaforiskt släktskap (”moderland”, ”nationens fader”, ”systrar och bröder” m.m.)
- Metaforisk krigsföring (exempelvis vid idrottstävlingar) där krigets identitetsbyggande aspekter återfinns men inte våldsamheter.²³ (Det är värt att påpeka att regelrätta krig med nationalistiska förtecken fortfarande existerar)

Eriksen tar dessutom i samband med tankarna om nationalism upp Benedict Andersons begrepp ”tryckpresskapitalism” och dess roll som förutsättning för nationalism, detta genom att ett obegränsat antal människor får tillgång till exakt samma information utan någon direktkontakt med upphovsmannen. Vidare konstaterar Eriksen utifrån Andersons teori att mediernas roll när det gäller att förstärka nationalistiska känslor har blivit större på senare tid, t.ex. när det gäller krigsbevakning.²⁴

²⁰ Eriksen, 1998, sid 127.

²¹ Ibid, sid 139-143.

²² Ibid, sid 150.

²³ Ibid, sid 130-140.

²⁴ Eriksen, 1998, sid 133-134.

Detta kan man också applicera på bevakningen av landslagets fotbollsmatcher då dessa ofta målas upp som metaforiska krig, vilket t.ex. tas upp senare i detta kapitel.

3.5 Mediernas Vi och Dom

En annan källa som också utgår ifrån tanken om föreställda gemenskaper är en statlig utredning (SOU 2006:21) om makt, integration och strukturell diskriminering. Denna heter *Mediernas Vi och Dom* och det är framför allt kapitlet ”’Det här är lycka’ - om sportjournalistikens inkluderande mekanismer” av Göran Eriksson som används.²⁵ Han har undersökt svensk sportjournalistik i kvällstidningarnas sportbilagor i samband med fotbolls-EM 2004 och friidrotts-VM 2005. Sin analys kring hur svensk sportjournalistik genom språket skapar en svensk gemenskap presenterar han tematiskt. Dessa teman är (1) ”det jublande svenska folket”, (2) ”ett gemensamt förflutet”, (3) ”svenska hjältar”, (4) ”nationell antagonism”, (5) ”svenska idrottares förankring i familj och vardagsliv” samt (6) ”urskiljande av den andre”.²⁶

De teman som är mest intressanta för analysen är framför allt det jublande folket, svenska hjältar, nationell antagonism samt urskiljande av den andre. Detta eftersom dessa är ständigt återkommande i det undersökta materialet och för att de är mest användbara för att belysa element av nationalism i sportjournalistiken. Eriksson visar till exempel hur Mats Olsson (en krönikör vars texter även analyseras i undersökningen) visar på lyckan av att vara en del i det svenska.²⁷ Ett exempel på en svensk hjälte som tas upp i utredningen är höjdhopparen Kajsa Bergqvist i samband med att hon vann VM-guld 2005. Hennes insats målas upp som en bragd p.g.a. en ömmande fot och Lasse Anrell skriver att ”vi alla kunde få tårar i ögonen” den kvällen.²⁸ Med nationell antagonism menar Eriksson att sportpressen använder hela nationen för att beskriva en konflikt när det egentligen kanske bara handlar om två personer som är oense med varandra. Till exempel tar han upp fallet Eunice Barber och Carolina Klüft där det i tidningen stod ”Frankrike: Ni fuskade!” i samband med att Barbers team lämnat in en protest mot att Klüfts längdhopp blivit godkänt.²⁹ För att visa hur sportjournalistiken använder sig av ”den andre” tar Eriksson upp ett välkänt exempel, nämligen fotbollsstjärnan Zlatan Ibrahimovic. I en artikel i *Sportexpressen* som

²⁵ Eriksson, Göran, ”’Det här är lycka’ – om sportjournalistikens inkluderande mekanismer” i Camauër, Leonor & Nohrstedt, Stig Arne (red.), *Mediernas vi och dom: mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen : rapport*, Fritze, Stockholm, 2006.

²⁶ Eriksson, 2006, sid 233.

²⁷ Ibid, sid 236.

²⁸ Ibid, sid 241.

²⁹ Eriksson, 2006, sid 244.

handlar om honom och målvakten Andreas Isaksson får den senare typiskt ”svenska” egenskaper medan Zlatan blir ett problembarn från en invandrarförort.³⁰

3.6 Sportjournalistiken som reproducent av en nationalistisk diskurs

Förutom ovan nämnda verk har intryck också hämtats från *Om fotboll och dess föreställda gemenskaper*³¹, en D-uppsats i Internationell migration och etiska relationer av Agneta Furvik. Hon genomför en kritisk diskursanalys av tidningstexter i kvällstidningarna om svenske fotbollsstjärnan Zlatan Ibrahimovic med utgångspunkt i ett par händelser under hans landslagskarriär. Hon behandlar också den problematik som uppstår när man i tidningsartiklar skapar ”de andra”.

Furvik utgår liksom denna undersökning från Eriksens forskning likväl som annan liknande sådan på området. Hon kommer fram till att sportjournalistiken har en funktion som ”aktiv reproducent av nationalistiska diskurser”, bland annat genom krigsmetaforer, användande av stereotyper samt svårigheter att ge utrymme till dubbla identiteter/lojaliteter (att ta hänsyn till svensk-polacker när man skriver om Sverige-Polen).³²

Agneta Furviks D-uppsats tar upp flera av de fenomen som undersöks i denna uppsats men den handlar i huvudsak om hur Zlatan Ibrahimovic, trots att han är svensk och spelar landslagsfotboll för Sverige, blir *den andre* i sportjournalistiken vid två tillfällen, dels när han *stal* en straffspark från Kim Källström, dels när han *nobbade* spel i U21-landslaget. Furviks analys kring nationalism i texterna berörs tämligen kortfattat sett till uppsatsens omfång då fokus ligger på andrafieringen av Zlatan Ibrahimovic.

Det diskursbegrepp som används i denna del utgår ifrån den minst sagt breda och i andra fall än denna undersökning alltför okomplicerade definition som ges i *Diskursanalys som teori och metod*³³, att diskurs är ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)”.³⁴ Det är den nationella (eller om man vill hårdra det, den nationalistiska) diskursen som undersökningens resultat ska försöka belysa.

³⁰ Ibid, sid 247-248.

³¹ Furvik, Agneta, *Om fotboll och dess föreställda gemenskaper*, D-uppsats, Malmö högskola, 2004.

³² Furvik, sid 75-78.

³³ Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise, *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur, Lund, 2000.

³⁴ Ibid, sid 7.

3.7 Kort om svenskhet i populärpress

Ytterligare forskning som berör föreställda gemenskaper är Helena Tolvheds avhandling *Nationen på spel – kropp, kön och svenskhet i populärpressens representationer av olympiska spel 1948-1972*.³⁵ Hennes forskning kring detta, även om den är intressant, är inte speciellt användbar i denna undersökning. Detta beror främst på att Tolvhed undersökt populärpress, inte sport- eller dagspress, samt att hon främst fokuserat på samspelet mellan kropp och nation i samband med OS. Avhandlingen är mer inriktad på begrepp som feminitet/maskulinitet och *ras* än ett sådant som *svenskt*, även om detta tas upp i ett kort kapitel, i samband med en kritik av Andersons ”föreställda gemenskaper” som går ut på att han inte besvarar frågan om *vad* det är för något som människor delar inom den föreställda gemenskapen.³⁶

3.8 Sammanfattning av kapitlet

Nedan sammanfattas de viktigaste delarna av den teoretiska ram denna uppsats bygger på, de som framför allt används i undersökningen av krönikorna. Det är främst Thomas Hyllands Eriksens tolkning av Benedict Andersons begrepp ”föreställd gemenskap” som används. Till denna räknas dock den förstnämndes tankar om etnicitet, nationell identitet samt nationalism. Utöver detta tas också teorier upp från SOU 2006:21, *Mediernas Vi och Dom* som också delvis utgår från Andersons begrepp. Därifrån hämtas framför allt olika kännetecken på föreställda gemenskaper inom sportjournalistiken, framför allt ”det jublande folket”, ”svenska hjältar”, ”nationell antagonism” och ”urskiljande av den Andre”.

4. Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att belysa hur föreställningar om vad som är svenskt och (därmed) inte svenskt används i kvällspressens sportdelar i samband med världsmästerskapen i fotboll samt i viss mån hur detta förändrats över tid och samt skiljer sig mellan de undersökta tidningarna. Den försöker också urskilja om och i så fall på vilket sätt dessa föreställningar innehåller vad man kan beteckna som ”föreställda gemenskaper” (Benedict Anderson) eller till och med nationalism.

³⁵ Tolvhed, Helena, *Nationen på spel – kropp, kön och svenskhet i populärpressens representationer av olympiska spel 1948-1972*, Text & kultur, Umeå, 2008.

³⁶ Ibid.

Den huvudsakliga forskningsfrågan är

- Hur konstrueras nationalitet och svenskhet i bevakningen av det svenska landslaget under fotbolls-VM?

Denna kompletteras av följande frågeställningar:

- Vilka retoriska grepp används i skildringen av det svenska landslaget och dess motståndare?
- Vad anses vara *svenskt*?
- Vad tyder på att sportkrönikörerna skapar en (föreställd) nationell gemenskap? (enligt Eriksen i *Etnicitet och nationalism*)

5. Material och metod

5.1 Val av sportbilagor

Denna uppsats undersöker *Sportbladet* och *Sportexpressen*, främst eftersom kvällstidningarnas sportbilagor är de som sätter agendan när det gäller sportbevakning samt att de har allra störst genomslag hos idrottspubliken. Detta tack vare att de helt enkelt satsar mest tid och resurser på att vara på plats men framför allt – och det är det som är mest användbart för denna undersökning – att tycka till och analysera. Att det blir just krönikor beror på att det är dessa texter som är mest relevanta och intressanta när det kommer till att undersöka hur fotbollens opinionsbildare målar upp föreställda gemenskaper, *Vi och Dom*, eller liknande.

5.2 Kvällstidningarna – kort historik och situationen idag

Aftonbladet grundades 1830 av Lars Johan Hierta. Tidningen har sedan dess genomgått en del förändringar. Under andra världskriget var den tyskvänlig men under efterkrigstiden färgades tidningen röd efter att den sålts till fackförbundet Landsorganisationen (LO) som dock sålde 49 procent av bolaget till norska mediekoncernen *Schibsted* (som också äger bland annat *Svenska Dagbladet*) 1996 (numera äger LO endast nio procent och *Schibsted* 91 procent³⁷). Senare det året gick tidningen förbi *Expressen* som största kvällstidning – en position man hållit sedan dess. År 2000 gjorde man sportdelen till en egen bilaga med rosa färg – inspirerad av italienska *La Gazzetta dello Sport* – som fick namnet *Sportbladet*.³⁸

³⁷ Osign. (TT), "LO säljer aktier i Aftonbladet", *Aftonbladet*, 2009-06-15, <http://www.aftonbladet.se> (hämtad 2010-11-18).

³⁸ Osign., "Från Lars Johan Hierta till våra dagar", *Aftonbladet*, publ. okänd, <http://www.aftonbladet.se> (hämtad 2010-11-18).

Aftonbladet är en kvällstidning som kommer ut sju gånger i veckan och har en TS-upplaga (där exempelvis gratisexemplar till företag inte får räknas med) på 358 600 exemplar. Utgivningsorten är Stockholm.³⁹

Expressen startade först 1944 och har alltid varit inriktad på vad man kallar ”klassisk kvällstidningsjournalistik”.⁴⁰ Tidningen ägs sedan länge av ett av Bonnier AB:s dotterbolag som också äger *GT* och *Kvällsposten* (dessa är synonyma med *Expressen* i Göteborg respektive Malmö) samt TV4-gruppen och MTV. Bonnier AB har även andra dotterbolag som bland annat står som ägare för *Dagens Nyheter* och *Dagens industri*.⁴¹ *Expressens* TS-upplaga inklusive *GT* och *Kvällsposten* ligger på 291 000 exemplar och tidningen ges liksom *Aftonbladet* ut sju gånger i veckan och har Stockholm som utgivningsort. Chefredaktören är Thomas Mattsson.⁴² *Expressen* har numera, liksom *Aftonbladet*, en egen bilaga för sin sportdel, *Sportexpressen*. Där profilerar man framför allt sin mest kända krönikör, Mats Olsson. På tidningens hemsida kan man läsa att han är ”Sveriges bästa fotbollskrönikör”. Detta underbyggs med fyra artiklar om att han vunnit *Guldpenningen* 1995⁴³, Stora journalistpriset 2002⁴⁴ och blivit utsedd till Sveriges bästa krönikör två gånger av *Fotbollsguiden*, 2004⁴⁵ och 2006⁴⁶. Ett flertal av hans krönikor från 2002 och 2006 är med i det undersökta materialet.

5.3 Urval världsmästerskap

Att just VM 2002 och 2006 valts som undersökta mästerskap beror dels på själva utgången i de båda mästerskapen – som jag återkommer till snart – dels på att det var de två första världsmästerskapen med svenskt deltagande efter succésommaren i USA 1994 då det svenska landslaget tog en bronsmedalj. De högt ställda förväntningarna på grund av detta genererar sannerligen i fler tankar om vad som är typiskt för det svenska landslaget och hur bevakningen skapar föreställda gemenskaper.

Själva mästerskapen innehåller ett par intressanta händelser som är värda att undersöka när man är ute efter *vi och dom-förhållanden*, *svenskt – osvenskt* och liknande. Dels är det matcherna mot de afrikanska

³⁹ Osign., ”Mediefakta – Aftonbladet”, <http://www.ts.se/Mediefakta/Index.aspx?mc=000048> (hämtad 2010-11-18).

⁴⁰ Osign., ”Om Expressen”, <http://www.expressen.se/omexpressen/1.759921/om-expressen> (hämtad 2010-11-18).

⁴¹ Osign., ”Bonniers – Organisation”, <http://www.bonnier.se/sv/content/organisation> (hämtad 2010-11-18).

⁴² Osign., ”Mediefakta – Expressen”, <http://www.ts.se/Mediefakta/Index.aspx?mc=000568> (hämtad 2010-11-18).

⁴³ Osign., ”Nu är Olsson guld värd”, *Expressen*, 2008-12-10, <http://www.expressen.se> (hämtad 2010-11-18).

⁴⁴ Osign., ”2002: Game, set...och Mats!”, *Expressen*, 2008-12-10, <http://www.expressen.se> (hämtad 2010-11-18).

⁴⁵ Osign., ”2004: Mats Olsson bäst i Sverige”, *Expressen*, 2008-12-10, <http://www.expressen.se> (hämtad 2010-11-18).

⁴⁶ Osign., ”Mats Olsson prisad – igen”, *Expressen*, 2008-12-10, <http://www.expressen.se> (hämtad 2010-11-18).

lagen Nigeria och Senegal 2002, framför allt det sistnämnda då Senegal är ett ytterst litet fotbollsland och då var VM:s stora överraskning. Även Argentinamatchen samma år är intressant eftersom det resulterade i gruppseger för svensk del och en fantastisk prestation, något som säkerligen kan få föreställningar om *vi svenskar* att komma upp till ytan. När det gäller VM 2006 är premiären mot Trinidad/Tobago (0-0) ett minst sagt intressant resultat då det skiljde sig så otroligt mycket mellan de båda ländernas professionalitet, antal licensierade spelare, storstjärnor m.m. När Sverige blir mållösa mot ett liten karibisk ö-nation med flera klubblösa spelare i startelvan lär det dyka upp en del besvikna ord om *hur vi kunde bara spela oavgjort mot de här?*

5.4 Urval krönikor

De undersökta artiklarna i denna uppsats är endast av typen krönikor eller analys. Visst vore det intressant att även undersöka rent nyhetsmaterial men krönikor och analyser har störst genomslagskraft både hos läsare och journalister. De skrivs av de som är mest respekterade och etablerade som *tyckare*. Dessutom tar de mer och mer plats i tidningen då rena matchreferat fått mindre utrymme i takt med att alla matcher går att följa exempelvis via TV.

5.5 Undersökt material

I det material som undersökts på Kungliga Bibliotekets mikrofilmsarkiv (sportbilagorna samma dag som och dagen efter Sveriges matcher) finns det totalt 58 krönikor (de texter som av tidningarna själva presenteras som detta). Det fanns konsekvent en krönika per dag under VM 2002 och två per dag under VM 2006, i båda tidningarna. Vid vissa tillfällen utökades detta med exempelvis korta krönikor av dåvarande statsminister Göran Persson vid de stora matcherna (mot England och Tyskland) under 2006 i *Sportpressen* samt krönika från en utsänd journalist i Senegal (inför Sveriges match mot just Senegal i VM 2002, även det i *Sportpressen*). Med ytterst få undantag var de största krönikorna placerade på respektive bilagas sida två och rubriken täckte med ytterst få undantag hela det första uppslaget.

Det är i sammanhanget värt att notera att matcherna i Japan och Sydkorea i VM 2002 i vissa fall spelades under förmiddagen och att tidningarna därför ibland kom ut med extra upplagor efter matchens slut. Således skiljer sig datumen åt mellan de olika tidningarna exempelvis efter matchen mellan Sverige och England 2002. I dessa fall har den första krönikan efter att matchen spelats analyserats, vilket i ett

fall är en krönika som publicerades samma dag som matchen, inte dagen efter. Vissa av de utvalda texterna från 2002 publicerades dagen innan Sveriges match men var de sista som skrevs inför matchen.

Ett flertal av de 58 krönikorna är inte intressanta ur forskningssynpunkt då de främst handlar om vilka spelare som tränaren bör ta ut i startelvan och andra taktiska funderingar. Efter denna avgränsning av materialet återstod 43 stycken krönikor som alltså är det slutgiltiga undersökta materialet. Till att börja med valdes de mest belysta krönikorna per dag vilket är lättare än det låter då respektive tidning vid mästerskapen haft samma krönikör varje dag, ofta på samma sida i tidningen. I VM 2002 handlar det om Mats Olsson (*Sportpressen*) och Lasse Sandlin (*Sportbladet*) och i VM 2006 om Mats Olsson och Simon Bank (*Sportbladet*). Dessa texter har valts ut för att de har störst genomslag men också för att de vid första anblick av texterna också ger mest uttryck för det denna uppsats undersöker. Utöver de nämnda texterna finns det ett fåtal ur forskningssynpunkt intressanta krönikor om taktik m.m. samt fem kortare krönikor av dåvarande statsminister Göran Persson i *Sportpressen*. Dessutom har Karin Elvings krönika från Senegal som publicerades i *Aftonbladet* inför Sveriges åttondelsfinal i VM 2002 undersökts.

5.6 Tillvägagångssätt

För att bestämma materialet undersöktes respektive tidning (innehållet dagen för Sveriges respektive matcher samt dagen efter dem) i Kungliga Bibliotekets mikrofilmsarkiv. Detta var en första övergripande snabb läsning av texterna och för analys och vidare läsning användes istället onlinedatabasen Retriever.

5.7 Metod

Metoden som används är kvalitativ textanalys. Med detta menas att den som undersöker läser materialet aktivt, ställer konkreta frågor till texterna och därefter ser om dessa eller en själv kan besvara frågorna. För att denna förståelse ska nås krävs det att forskaren läser texten flera gånger, såväl översiktligt som långsamt.⁴⁷ Av de olika typer av kvalitativ analys som omnämns i *Metodpraktikan* ligger diskursanalysen närmast denna undersöknings metod då den ”utmärks (...) av uppfattningen att språket

⁴⁷ Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Norstedts juridik, Stockholm, 2007, sid 237.

är med och formar verkligheten”⁴⁸ och just språkbruket i materialet är en av grundpelarna i undersökningen. Denna metod är också mer lämplig än andra när det gäller att belysa dolda strukturer och vad som ses som normalt i ett samhälle.⁴⁹ En regelrätt diskursanalys är dock för komplicerad för denna undersöknings syfte och omfång men begreppet diskurs används ändå då det är denna som undersökningen försöker belysa.

5.8 Operationalisering och tolkning

Denna kvalitativa metod går ut på att utforma preciserade frågor (som presenteras i 5.9) till texterna man läser utifrån en given teori, i denna undersöknings fall (framför allt) Eriksens teorier etnicitet och nationalism. När det gäller de preciserade frågorna anammats ett öppet förhållningssätt⁵⁰ såsom det beskrivs i *Metodpraktikan*. Problematiken som författarna tar upp med detta förhållningssätt (att det till exempel finns en risk att man intresserar sig för intressanta men för forskningsfrågan irrelevanta trådar⁵¹) är relevant men ett öppet förhållningssätt är ändå nödvändigt då denna vetenskapliga undersökning inte gynnas av förbestämda kategorier⁵².

I undersökningen följs de faktorer i tolkningsarbetet som författarna ger i *Metodpraktikan*. Dessa är frågans karaktär, tankens klarhet, valet av tolkningsperspektiv samt avståndet mellan texten och den uttolkande forskaren. Dessa har beaktats både vid utformning av de preciserade analysredskapen och i läsningen av texterna. De resultat undersökningen visar har god validitet då de preciserade frågorna till texterna är goda indikatorer på det denna uppsats söker belysa – tecken på nationalism och identitetsskapande.

5.9 Precisering av de analytiska redskapen

I undersökningen har följande konkreta frågor ställts till texterna:

- Vilka Oss/Vi-Dom-kontraster (Eriksens dikotomisering) finns i texten? Urskiljs den Andre? (Utifrån Mediernas Vi och Dom)

⁴⁸ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, sid 239.

⁴⁹ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, sid 240.

⁵⁰ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, sid 244-245.

⁵¹ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, sid 244-245.

⁵² Ibid.

- Finns det tecken på ”nationalismens Janus-ansikte” i texten? (Alltså; utesluts vissa grupper från textens *vi*? I så fall vilka?)
- Vilka metaforer och liknelser finns och hur används dem? (Exempelvis Eriksens metaforiska släktskap, krigsmetaforer)
- Finns det exempel i texten på ”det jublande folket”, ”svenska hjältar” och ”nationell antagonism”?

6. Undersökning och analys

Här nedan presenteras de resultat denna undersökning visar baserat på de frågor som ställts till de olika texterna. Resultatet presenteras dels kronologiskt, dels per tidning. Först ut blir därmed *Expressen*-krönikor från 2002 följt av *Aftonbladets* från samma år, *Expressens* från VM 2006 och sist *Aftonbladets* krönikor från 2006. På så sätt ges läsaren en god överblick över undersökningen och samtliga avsnitt följer de fyra frågeställningar som ställts till texterna och redogör för svaren på dessa i tur och ordning.

Det är värt att påpeka att nedanstående undersökning och analys genomförts på så vis att författaren tolkat de respektive texterna med hjälp av de preciserade frågorna samt den teoretiska utgångspunkt som presenterats tidigare.

6.2 *Expressen* VM 2002

Detta kapitel behandlar åtta krönikor av Mats Olsson i *Expressen* under 2002. Samtliga åtta texter lyfts fram i undersökningen och innehåller alla intressanta textpassager.

6.2.1 Vi och Dom

I samtliga undersökta krönikor denna period använder Mats Olsson ofta uttrycken ”vi” och ”oss” när han skriver om det svenska fotbollslandslaget. Två exempel på detta är ”vi stod upp”⁵³ (mot England) och ”vi ska se dem”⁵⁴ (om svenska landslaget). Det är dock mer ovanligt att orden ”dem” eller ”dom” används för att beskriva landslagets motståndare. I ett par fall är det dock tydligt hur textens *vi* definieras utifrån något annat, de andra. Det tydligaste exemplet är inför matchen mot Nigeria när det

⁵³ Olsson, Mats, ”Vi borde ha vunnit”, *Expressen*, 2002-06-02.

⁵⁴ Olsson, Mats, ”Allt är möjligt”, *Expressen*, 2002-06-01.

påpekas att nigerianerna inom laget bråkat om ”spelare, taktik och pengar” samt att tränarens smeknamn kommenteras med ”- håll i er nu – 'Festus'” och att det konstateras att samme man har tre fruar.⁵⁵ Dittills antyds det dock bara att det minsann inte är något som präglar det svenska laget. Kontrasten mellan Sverige och Nigeria blir dock tydligare när religionen kommer på tal.

Det är ett djupt religiöst lag med spelare som ber så fort de har tid och spelar religiös musik i bussen. Taribo West har till och med en egen kyrka. Jag tror inte nån ber i det svenska laget.⁵⁶

Här antyds det att de nigerianska spelarna inte riktigt är som de svenska. Ett ännu bättre exempel på när afrikaner utmålas som de andra är när Olsson raljerar över det sätt som Senegals lagledning använder sig av kylspray (en bedövande spray som hjälper vid vissa lindrigare skador, till exempel för att minska svullnad).

Men det är härligt att se hur afrikanska lag fortfarande använder kylspray. Brutet ben? Knäckt näsa? Inre blödningar? Fram med sprayburken och - pyyyysccccchhh! Det är rock"n"roll.⁵⁷

Samtidigt som Olsson verkar tycka att det hela är ganska roligt går det han skriver likväl att tolka som att de afrikanska lagen här ses som sämre utvecklade – att de helt enkelt inte förstår att kylspray inte hjälper mot alla typer av skador. När Sverige förlorat mot just Senegal skriver Olsson väldigt mycket om senegalesernas ständiga dansade på samma sätt, mestadels i positiva ordalag. Det är dock ytterst tveksamt om just dansandet fått samma uppmärksamhet om Sverige vunnit (och dansat lika mycket). Dessutom målas backarna Aliou Cissé och Omar Daf upp som råskinn alternativt fuskare då Olsson påpekar att Cissé gick in som en boxare i nickduellerna och att Daf ”sprang ner folk till höger och vänster” utan att detta uppmärksammades av domaren. Detta ställs i kontrast mot svenske Marcus Allbäck som Olsson tycker hela tiden hade domaren emot sig.⁵⁸ I samma krönika skriver han att Senegal är ”bollskickligt och individuellt starkt” vilket kan tolkas som en motsats till det svenska landslaget som ofta beskrivs som välorganiserat och mer som ett homogent lag med moral och lagspel som sina bästa egenskaper.

Konkreta exempel på ord som beskriver det svenska landslaget i dessa åtta artiklar är ”beslutsamhet”, ”attackvilja”, ”pardonlöshet”, ”tvekar inte” och ”inte bara sparka, kämpa, fälla”.

⁵⁵ Olsson, Mats, ”Nu är vi glödheta”, *Expressen*, 2002-06-06.

⁵⁶ Olsson, Mats, ”Nu är vi glödheta”, *Expressen*, 2002-06-06.

⁵⁷ Olsson, Mats, ”Sverige är vidare i fotbolls-VM!...det måste vi bara vara, om världen är rättvis”, *Expressen*, 2002-06-07.

⁵⁸ Olsson, Mats. ”Sverige var ju så nära”, *Expressen*, 2002-06-16.

6.2.2 Nationalismens Janus-ansikte

I *Expressen*-krönikorna från 2002 finns det flera tydliga exempel på det som Eriksen kallar nationalismens Janus-ansikte, alltså att man automatiskt förknippar nationen med majoritetsfolkgruppen trots att det finns flera minoriteter. Mats Olsson skriver till exempel att ”vi ska se” landslaget spela. I detta vi ingår exempelvis inte personer med annan bakgrund som på grund av detta eller annan anledning hejar på och följer ett annat landslag. Från detta ”vi” utesluts dessutom de som inte är fotbollsintresserade eller av annan anledning inte väljer att följa fotbolls-VM. Ett exempel på detta är formuleringarna ”ni måste ha hört det hemma i Sverige”⁵⁹ (om jublet efter Anders Svenssons 1-0-mål mot Argentina) som båda utesluter människor som av olika anledningar inte följt eller brytt sig om matcherna ur textens *vi*. Det förutsätts att läsaren är fotbollsintresserad (och har nått en viss ålder) också när Olsson enbart skriver ”USA-VM”⁶⁰ och syftar på fotbolls-VM i USA 1994. Det allra tydligaste exemplet på hur vissa grupper utesluts från texternas *vi* är dock följande.

Jag kan inte påstå att det svenska folket lider, vi är rätt ofta mer privilegierade än många andra. Vårt lidande är 90 minuter framför en tv på arbetstid, sommarlov eller sjukledighet. Det hindrar inte att en fotbollsfest som den här har stor betydelse för också Sverige, svenskar och svensk fotboll.⁶¹

Att invånare i Sverige rätt ofta är ”mer privilegierade än andra” kan man väl kanske hålla med om men genom att skriva så undviker man också det faktum att det fortfarande finns människor i Sverige som inte alls är privilegierade jämfört med många andra. Att i nästa mening konstatera att ”vårt lidande är 90 minuter framför en tv på arbetstid, sommarlov eller sjukledighet” samt den avslutande meningen om att denna fotbollsfest har stor betydelse för Sverige och svenskarna leder till att de som inte bryr sig om fotbollen eller inte har möjlighet att följa matchens 90 minuter inte är lika mycket en del av *det svenska folket* som de som faktiskt följer Sveriges matcher i VM.

6.2.3 Metaforer och liknelser

I materialet från *Expressen* 2002 saknas de släktskapsmetaforer (exempelvis *bröder*, *modersland*) som Eriksen identifierar som vanliga tecken på nationalism. Däremot används ett antal krigsmetaforer samt en del symboliska sådana. Till exempel jämför Olsson det svenska landslaget med Russel Crowes

⁵⁹ Olsson, Mats, ”Miraklet i Miyagi. Sveriges fantastiska match kan inte heta något annat”, *Expressen*, 2002-06-12.

⁶⁰ Olsson, Mats, ”Nu är vi glödheta”, *Expressen*, 2002-06-06.

⁶¹ Olsson, Mats, ”Det krävs hjältemod. Oavgiort imorgon är så stort så ni begriper inte ””, *Expressen*, 2002-06-11.

rollfigur i filmen *Gladiator* inför matchen mot Argentina och i samma artikel skriver han om ett mejl han fått från en läsare.

Fick ett mejl från Göran Troell som berättar om en scen i "Cyrano" där Gerard Depardieu stoppas av en vän som säger att hundra vakter väntar på honom på andra sidan porten. Depardieu drar sitt svärd, kliver upp på hästen och säger:
- Jag nöjer mig inte med mindre!⁶²

Denna anekdot från filmvärlden låter Olsson symbolisera Sveriges match mot Argentina (där Sverige är Depardieu och Argentina de hundra vakterna). Han vill med andra ord att det svenska laget ska dra sina svärd och springa rakt mot de till synes överlägsna argentinarna. Det tydligaste exemplet på krigsmetafor är dock inför Senegal-matchen där Olsson beskriver en metafor med förbundskaptenen Tommy Söderberg "i kavalleriuniform med svärdet mot himlen".⁶³

En symbolisk formulering som inte har med krig att göra är när Olsson i en av krönikorna beskriver den svenska publiken som ett "blommande rapsfält"⁶⁴ (p.g.a. alla gula tröjor). Detta kan visserligen uppfattas som tämligen harmlöst men det går att tolka som att Olsson vill anspela på symboliken med att de blommande rapsfälten är något som många svenskar förknippar med Sverige.

6.2.4 Det jublande folket och dess hjältar

Till sist går det i materialet från *Expressen* 2002 att utskönja en del textpassager som går att koppla till Göran Erikssons punkter i *Mediernas Vi och Dom*, alltså "det jublande folket", "svenska hjältar" och "nationell antagonism". Det jublande folket och ett exempel på en svensk hjälte går framför allt att utskönja i krönikan efter att Sverige spelat 1-1 mot Argentina och därmed vunnit gruppspelen. Då skriver Olsson som följer om det svenska målet (på frispark av Anders Svensson).

Ni måste ha hört det hemma i Sverige.
Miraklet var fullbordat och Anders Svensson kan gå på vatten
resten av sitt liv.
I den tystnad som måste ha rått under matchen bör nationen ha
exploderat i historiens största vrål av ohämmad glädje.⁶⁵

⁶² Olsson, Mats, "Det krävs hjältemod. Oavgjort imorgon är så stort så ni begriper inte", *Expressen*, 2002-06-11.

⁶³ Olsson, Mats, "Full fart framåt!...men tro nu inte att vi ska köra över Senegal", *Expressen*, 2002-06-15.

⁶⁴ Olsson, Mats, "Sverige är vidare i fotbolls-VM!...det måste vi bara vara, om världen är rättvis", *Expressen*, 2002-06-07.

⁶⁵ Olsson, Mats, "Miraklet i Miyagi. Sveriges fantastiska match kan inte heta något annat", *Expressen*, 2002-06-12.

Att Anders Svensson ”kan gå på vatten resten av sitt liv” är ett uttryck för att denne spelare genom sitt frisparksmål utmålas som nationens hjälte och att han nu kommer bli ihågkommen för detta i flera år framöver. Den andra delen av citatet visar bilden av det jublande folket, det är dessutom målände uttryck såsom ”historiens största vrål av ohämmad glädje” som används för att beskriva händelsen. Att de svenska spelarna beskrivs som hjältar är ganska vanligt utöver Anders Svenssons frisparksmål mot Argentina. Johan Mjällby och Andreas Jakobsson var ”de stora hjältarna i försvaret” i samma match som dessutom beskrivs som en ”hjältmatch” och ett ”mirakel”.⁶⁶ Exempel på nationell antagonism finns dock inte i denna del av materialet. Motståndarlaget beskrivs oftast genom att utskilja någon spelare och det händer inte ofta att ex. Argentina eller Senegal byts ut mot ”dom”.

6.2.5 Kort sammanfattning

I det undersökta materialet från *Expressen* 2002 går det att hitta intressanta aspekter utifrån samtliga preciserade frågor som ställts till texterna. Relationen mellan Sveriges och Nigerias fotbollslandslag blir en dikotomisering genom att de sistnämndas religiösa övertygelse belyses. Det svenska folkets lidande framför TV:n utesluter de som inte håller på Sverige eller bryr sig om fotboll. Filmer med olika typer av krigshandlingar får symbolisera det svenska lagets insatser. Till sist går det också att utläsa att hjälten Anders Svensson ”kan gå på vatten i resten av sitt liv”.

Krönikören Mats Olsson använder sig allt som oftast av ett *vi* i de undersökta texterna och dessutom definierar han vid flera tillfällen ett *dom* genom att beskriva andra grupper på ett sätt så de inte riktigt verkar som *oss*. Flera gånger antar han också i texterna att hela Sveriges befolkning följer landslaget, vilket underlättar för honom att rida på en folklig våg och återspegla folkets åsikter.

6.3 Aftonbladet VM 2002

Även när det gäller texter från *Aftonbladet* 2002 handlar det om åtta krönikor, alla utom två (av Peter Wennman samt Karin Elving) skrivna av Lasse Sandlin. Här har dock inte samtliga artiklar varit lika användbara i undersökningen och det är främst Sandlins krönikor inför Sverige-England och Sverige-Senegal samt efter Sverige-Argentina. Utöver det har både Wennmans och Elvings texter varit intressanta utifrån mina frågeställningar.

⁶⁶ Olsson, Mats, ”Miraklet i Miyagi. Sveriges fantastiska match kan inte heta något annat”, *Expressen*, 2002-06-12.

6.3.1 Vi och Dom

När det gäller Vi-Dom-kontraster i de nio utvalda krönikor från *Aftonbladet* 2002 finns det framför allt två intressanta aspekter att ta fasta på. Till att börja med är det noterbart att England och engelsmännen inför matchen Sverige-England både behandlas som en del av ett *vi* och som ett *dom*. Lasse Sandlin beskriver (medvetet eller omedvetet) det här förhållandet på ett bra sätt i en av sina krönikor.

Sverige har historiskt lätt för England, och det beror säkert till en del på att vi är uppväxta med engelsk fotboll, att vi haft vårt Tipsextra på lördagarna och blivit så bekanta med stilens bästa företrädare, att vi aldrig behövt frukta dom.

Plus - även om det kan låta stöddigt - att svenska spelare är både skötsammare och seriösare och därför sällan drabbas av några skandaler.

När länderna i höstas i Manchester spelade 1-1 var det nionde matchen i rad utan förlust mot engelsmännen. En svit mot världens högfärdigaste fotbollsnation som inget annat land ens kommer i närheten av.⁶⁷

Denna dubbelhet i förhållandet mellan Sverige och England, framför allt svensk och engelsk fotboll, syns tydligt i ovanstående citat. Dels har vi ”växt upp med engelsk fotboll” så vi aldrig behövt frukta dem. Samtidigt är de engelska spelarna mindre skötsamma och England är ”världens högfärdigaste fotbollsnation”. Sandlin använder dessutom frekvent uttrycket ”våra engelska vänner”.⁶⁸ Samma problematik omger beskrivningen av Englands svenske förbundskapten Sven-Göran Eriksson som på samma gång ”självklat är svensk” fast det ”känns som att han är från en annan planet”.⁶⁹

Dessa texters *vi* är i de flesta fallen läsarna, ibland utvidgat till hela det svenska folket. Sandlin skriver om ”ett fotbollskunnigt svenskt folk” att det svenska spelet traditionellt sett är tråkigt.⁷⁰ Men det är inte vanligt att det finns ett konkret *vi* i texterna. Istället skriver man Sverige, svenskarna, landslaget o.s.v. för att beskriva fotbollsspelarna eller laget. I Karin Elvings krönika från Senegal inför matchen Sverige-Senegal finns det dock ett tydligt exempel på en dikotomi, nämligen textens inledande frågeställning, ”[v]em känner till Sverige och blonda vikingar i ett litet västafrikanskt fransktalande land?”⁷¹. Här går det att ifrågasätta både beskrivningen av Sverige som ”blonda vikingar” och frågan i sig. Alla svenskar är knappast blonda och vikingarna hade sitt ursprung även i andra länder än Sverige. Dessutom går frågan att tolka som att senegaleserna skulle vara sämre utbildade om de inte vet något om Sverige. Skulle det vara accepterat att fråga något som; *vem känner till Senegal och mörka afrikaner i ett litet*

⁶⁷ Sandlin, Lasse, ”Please – låt sviten hålla en match till”, *Aftonbladet*, 2002-06-01.

⁶⁸ Exempelvis i Sandlin, Lasse, ”Please – låt sviten hålla en match till”, *Aftonbladet*, 2002-06-01.

⁶⁹ Wennman, Peter, ”Dödens grupp – Dancing Sven 100 Bröderna Djup 0”, *Aftonbladet*, 2002-06-01.

⁷⁰ Sandlin, Lasse, ”Please – låt sviten hålla en match till”, *Aftonbladet*, 2002-06-01.

⁷¹ Elving, Karin, ”Här i Senegal undrar alla: Vad är Sverige?”, *Aftonbladet*, 2002-06-15

nordiskt land? Det är antagligen inte speciellt otroligt att svenska invånare vet lika lite om Senegal som senegalesiska invånare vet om Sverige. Detta är dock det enda exemplet på en dikotomisering mellan svenskar och senegaleser i materialet.

6.3.2 Nationalismens Janus-ansikte

När det gäller det sätt som människor utesluts från texternas vi - alltså hur beskrivningen av en majoritet utesluter olika minoriteter - är framför allt två formuleringar av Lasse Sandlin problematiska. Dels skriver han i två olika krönikor om att de svenska spelarna får fira midsommar på hemmaplan om de åker ut respektive när de åkt ut. Till exempel skriver han så här i en krönika inför matchen mot Nigeria:

2002 finns inte plats för såna chansningar om de svenska spelarna ska få fira asiatisk midsommar i stället för att resa hem till sill och nubbe och majstång.⁷²

En sådan formulering förutsätter att svenskar är de som firar midsommar och utesluter därmed svenska medborgare med ursprung i andra kulturer och alla andra som kanske inte lägger så stor vikt vid att fira traditionell midsommar. Dessutom kan de som varken äter sill eller dricker nubbe, oavsett anledning, inte ses som en del av det typiskt svenska. Mer tydligt blir *Janus-ansiktet* när Sandlin efter 1-1-matchen mot Argentina skriver att ”vi är åtta miljoner svenskar som jublar”.⁷³ Detta förutsätter att samtliga (då) åtta miljoner invånare i Sverige håller på det svenska landslaget vilket inte lär stämma med tanke på att en andel av invånarna är födda i andra länder. Dessutom lär inte icke-sportintresserade svenska invånare bry sig nämnvärt om VM. Ett annat exempel på samma fenomen är när det förutsätts viss förkunskap, såsom när Sandlin inleder en krönika inför åttondelsfinalen mot Senegal på följande sätt.

Känslan av -94 går inte att undvika. Inte här borta heller... Värmen, alla likheter i resultaten, förväntningarna. Men jag anar, att straffarna kommer tidigare i år. I USA kom dom i kvarten, mot Rumänien - nu kan det vara dags redan i åttondelen mot Senegal.⁷⁴

Ovanstående syftar på fotbolls-VM i USA 1994 där Sverige tog brons efter att bland annat ha slagit ut Rumänien efter straffläggning i kvartsfinalen. Den som av olika anledningar inte förstår detta genom att bara läsa det Sandlin skriver här utesluts därmed från textens läsar-vi.

⁷² Sandlin, Lasse, ”...men räkna inte med Anders i startelvan”, *Aftonbladet*, 2002-06-06.

⁷³ Sandlin, Lasse, ”Miraklet i Miyagi”, *Aftonbladet*, 2002-06-12.

⁷⁴ Sandlin, Lasse, ”Mitt tips i åttondelen – svensk seger på straffar”, *Aftonbladet*, 2002-06-15

6.3.3 Metaforer och liknelser

Även i texterna från *Aftonbladet* 2002 förekommer olika krigsmetaforer. Ett väldigt tydligt exempel på det finns att hitta i Peter Wennmans krönika inför Sverige-England där han jämför de Sveriges förbundskaptener Lars Lagerbäck och Tommy Söderberg med Englands förbundskapten Sven-Göran Eriksson. Följande citat från denna text tydliggör hur fotbollsspelarna ses som vapen i ett krig och taktiken blir en strategi för att vinna.

När Svennis talar om Beckham och dennes frisparkar talar han om ett vapen. Alla specialister är vapen för att vinna ett fotbollskrig. Svennis har en klar strategi och är en mästare på att utnyttja spelarnas individuella skicklighet. Vilka är Sveriges vapen? Vem ska spela fram Ljungberg så att han kan springa på de rätta bollarna? Vem ska sätta frisparkarna? Är det Lars-Tommys tanke att en släpig Niclas Alexandersson ska vara ett vapen i dagens fotboll?⁷⁵

Utöver ovanstående finns det dock ganska få exempel på krigsmetaforer i denna del av det undersökta materialet. Under matchen mot Argentina fick dock Sverige utstå en, enligt Lasse Sandlin, ”våldsam Argentina-offensiv”.⁷⁶ Några släktskapsmetaforer förekommer inte överhuvudtaget.

6.3.4 Det jublande folket och dess hjältar

Framför allt i krönikan efter 1-1-matchen mot Argentina, som tog Sverige vidare i turneringen samtidigt som favoriten Argentina åkte ut, förekommer samtliga tre kännetecken från *Mediernas Vi och Dom*. Det skrivs ”Argentina” när det är enskilda spelare som åsyftas (nationell antagonism), en bild målas upp av hur det svenska folket jublar på hemmaplan (”det jublande folket”) och matchen beskrivs som ”bragden i Miyaki”[!] samtidigt som mittbacken och lagkaptenen Johan Mjällby höjs upp som ”man of the match” (=matchens bästa spelare).⁷⁷ Det citat ur denna krönika som på bästa sätt belyser det sistnämnda – spelarna som *hjältar* är följande.

Matchen vanns, förlåt poängen togs, genom ett helt makalöst försvarsarbete i eget straffområde. Det var världsklass på mittbackarna Johan Mjällbys och Andreas Jakobssons spel, både efter marken och i luften, och det lilla som slank igenom tog Magnus Hedman hand om. Johan Mjällby, "Man of the Match" – självklart! Argentina dominerade: 14-5 i skott, 5-3 i skott på mål, 13-3 i hörnor, 66 -34 i procent bollinnehav.⁷⁸

⁷⁵ Wennman, Peter, ”Dödens grupp – Dancing Sven 100 Bröderna Djup 0”, *Aftonbladet*, 2002-06-01.

⁷⁶ Sandlin, Lasse, ”Miraklet i Miyagi”, *Aftonbladet*, 2002-06-12.

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ibid.

Ord som ”världsklass” och ”makalöst” får här beskriva de svenska mittbackarnas insats i matchen. För att ytterligare bevisa vilka hjältar dessa var tar Sandlin upp hur mycket Argentina dominerade matchen, alltså vilket jobb detta renderade i för mittbackarna Mjällby och Jakobsson samt målvakten Hedman. Som läsare tolkar man det som att dessa tre själva var orsaken till att Sverige fick 1-1 i matchen och att de därför är värda mer hyllningar än andra.

6.3.5 Kort sammanfattning

I *Aftonbladet*-materialet från 2002 finns det exempel på ett förhållande mellan Sverige och England som på samma gång är ett gemensamt *vi* och ett *vi-dom*. Samtidigt som svenskar växt upp med engelsk kultur och fotboll är de ändå olika på många sätt, vilket betonas i flera av texterna. Utöver detta refereras det ofta till midsommar och sommaren 1994 vilket kan exkludera vissa grupper från textens läsar-*vi*. När det gäller krigsmetaforer beskrivs fotbollsspelare som vapen i en av krönikorna men i de flesta saknas liknande begrepp. Svenska hjältar är det dock gott om efter *bragd-matchen* mot Argentina.

6.4 Expressen VM 2006

Till VM 2006 hade båda de undersökta tidningarna utökat sin bevakning, bl.a. med fler åsiktsbaserade artiklar. Således handlar det i denna del av undersökningen om 16 krönikor. Värt att notera är att fem av dessa är skrivna av dåvarande statsministern Göran Persson. Bara detta faktum är intressant sett till frågeställningarna, något som tas upp senare i detta kapitel. Av de 16 texterna var det sju stycken som var extra intressanta sett till mina preciserade frågor och allra mest användbara var ”Vi behöver inte frukta något lag” av Göran Persson samt ”Sparka honom! Jag vill ha en annan förbundskapten” och ”Det är nu glädjen och den nationella stoltheten ska prunka” av Mats Olsson. Vissa krönikor, såsom Mathias Lührs ”Jag tror vi tar det här” var inte lika användbara eftersom de främst tog upp taktikval med mera.

6.4.1 Vi och Dom

Det finns många exempel i *Expressen*-materialet från 2006 på användandet av ett *vi* och ett *dom* i texterna. Till att börja med skriver i stort sett samtliga medverkande journalister om Sverige och det svenska landslaget som *vi*. Ett par tydliga exempel på detta är formuleringarna ”[v]i behöver inte frukta

något lag”⁷⁹ och ”[f]örst tar vi Tyskland, sen tar vi Argentina”⁸⁰. I dessa texter går det också att hitta flera exempel på hur ett visst beteende (både av det svenska landslaget och de andra landslagen eller respektive lags supportrar) ses som svenskt respektive osvenskt. Nedan följer ett av de mer klara exemplen på detta.

Den svenska fotbollsrepubliken slog ut i gult och vissa av dessa manliga fotbollsspelare slog ut i sån blom att de, mitt i storstan, satt i shorts med bar överkropp och en mage som öl hade byggt. Jag undrar så vad det är som får svenskar att bära sig åt på det viset.⁸¹

Här ser man utan att behöva tolka speciellt mycket att Olsson anser att det inte är ett acceptabelt *svenskt* beteende att sitta mitt i storstan med shorts och bar överkropp. Just i detta fall sätts inte beteendet i relation till någon annan, ett dom, men i andra delar av materialet appliceras ett liknande beteende – i negativa ordalag – på engelska supportrar. Någon dikotomisering likt denna finns dock inte i denna del av materialet.

Bara det faktum att plocka in självaste statsministern Göran Persson för att skriva gästkrönikor om matcherna måste ses som ett uttryck för att, så att säga, samla styrkorna och helt enkelt visa att hela Sverige står samlat, att landet är ett enda stort vi. Med sin frekventa användning av uttrycken vi, oss och dem är det uppenbart att Persson försöker skapa en gemenskap med folket.

6.4.2 Nationalismens Janus-ansikte

Det finns flera tydliga exempel, framför allt i Mats Olssons krönikor, på hur vissa grupper utesluts ur textens *vi* samt att man i flera fall förbiser att begrepp som *den svenska befolkningen* egentligen består av en ganska heterogen grupp människor. I allmänhet skrivs det ofta saker som refererar till att alla säkert sett matchen i fråga på TV eller liknande, exempelvis genom formuleringar som ”[n]i såg ju själva matchen”⁸² och ”Sverige står stilla idag”⁸³. Ett speciellt tydligt exempel på hur skribenten antar att hela Sveriges befolkning engagerar sig i fotbolls-VM är det som tas upp nedan.

⁷⁹ Persson, Göran, ”Vi behöver inte frukta något lag”, *Expressen*, 2006-06-21.

⁸⁰ Olsson, Mats, ”Sen tar vi Argentina, så blir det en klassisk sommar”, *Expressen*, 2006-06-24.

⁸¹ Olsson, Mats, ”Vi har gjort det förr och vi kan göra det igen – kör över dem!”, *Expressen*, 2006-06-15.

⁸² Olsson, Mats, ”Sparka honom! Jag vill ha en annan förbundskapten”, *Expressen*, 2006-06-25.

⁸³ Olsson, Mats, ”Sen tar vi Argentina, så blir det en klassisk sommar”, *Expressen*, 2006-06-24.

Vi som var där fattade inte hur ett litet land så långt i norr i Europa kunde festa så. Vi trodde inte på historierna om nattvak och fontänbad förrän vi fick se bilderna. Jag vet inte i vilket tillstånd ni vaknat i dag, det är ju trots allt midsommardagen. Men jag vet, för det har man sagt mig, att Sverige nu som då går omkring i en nationell yra, glädje och stolthet som - faktiskt - bara fotboll kan åstadkomma.⁸⁴

Förutom antagandet att Sverige som land går omkring i ”en nationell yra, glädje och stolthet” finns två ytterligare problematiska aspekter bara i detta citat. Till att börja med refererar de två första meningarna till fotbolls-VM-sommaren 1994 då Sverige tog brons och firandet av detta var stort (”nattvak och fontänbad”), något som den icke-fotbollsintresserade eller unge kanske varken kommer ihåg eller vet om. Vidare refererar Olsson till att det är midsommardagen och antyder i samma mening att alla hemma i Sverige kanske inte är helt pigga eftersom det var midsommarafton dagen innan. De som inte firar midsommar eller till och med de som inte dricker alkohol i stora mängder på midsommarafton utesluts därmed från den gemenskap som i övrigt målas upp i texten.

När vinden vänt och det svenska landslaget åkt ut ur fotbolls-VM efter att ha blivit utspelade i åttondelsfinalen mot Tyskland riktar Olsson sin besvikelse och frustration mot det svenska laget.

Ni såg hur Jürgen Klinsmanns nya Tyskland fullkomligt åt upp det fotbollslandslag vi skämt bort så mycket, daltat med så mycket, lyft till skyarna i både glädje och opportunism och som vi trott så mycket på inför detta fotbolls-VM.⁸⁵

Här ser man hur Olsson försöker dra med sig läsarna i sitt resonemang genom att skriva att *vi* skämt bort laget m.m. Det visar att han (och hans läsare) är besvikna på att landslaget inte gett något tillbaka trots allt hopp och daltande. Det utesluter både de som inte lyft laget till skyarna och trott på dem inför VM samt de som kanske inte tycker att det svenska landslagets insats mot Tyskland var fullt så dålig som Olsson verkar tycka.

Det ska påpekas att även Göran Perssons kortare krönikor innehåller liknande problematik. Till exempel skriver han efter den oavgjorda matchen mot England att förbundskaptenen Lars Lagerbäck ”nog inte var ensam om” att somna med ett leende på läpparna.⁸⁶ Det antyder att de flesta nog var nöjda med

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Olsson, Mats, ”Sparka honom! Jag vill ha en annan förbundskapten”, *Expressen*, 2006-06-25.

⁸⁶ Persson, Göran, ”Vi behöver inte frukta något lag”, *Expressen*, 2006-06-21.

resultatet och de som således inte var det är därmed inte en del av den gemenskap som Persson med sin formulering skapar.

6.4.3 Metaforer och liknelser

Krigsmetaforer och liknande är ovanliga i de 16 *Expressen*-krönikor som valts ut från VM 2006. Två undantag är dock när Mats Olsson använder uttrycken ”Lars Lagerbäck och hans mannar”⁸⁷ samt vanligen förekommande uttryck i fotbollssammanhang såsom ”offensiv” och ”försvar”⁸⁸. I samma krönika som det förstnämnda uttrycket låter han ett svajande blomsterhav symbolisera Sverige och de svenska supportrarna.

När solen exploderade över Dortmund slog staden ut i gult.
Antingen i små buketter eller i väldiga blomsterhav med röster från Värmland,
Dalarna, Skåne eller Östergötland som alla sjöng Sverige, klapp-klapp-klapp, till
att bollen ska in i mål och tänk vilken nationalhymn som Markoolio fick till.⁸⁹

Liknelsen vid blomsterhav går att jämföra med den om de blommande rapsfälten som användes för att beskriva samma folkmassa i VM 2002. Dessutom kan användandet av just Värmland, Dalarna, Skåne och Östergötland tolkas som att Olsson aktivt valt ut de landskap man kanske mest förknippar med Sverige. Att beskriva en sång av Markoolio⁹⁰ som blivit läktarsång som en nationalhymn är också en viss typ av symbolik även om den kanske är mindre kontroversiell i detta fall.

6.4.4 Det jublande folket och dess hjältar

I texterna från *Expressen* 2002 finns det också tämligen få begrepp, uttryck och passager som går att koppla till det jublande folket, svenska hjältar och nationell antagonism såsom dessa beskrivs i *Mediernas Vi och Dom*. Ett par exempel är dock ett uttryck som ”[v]i ska ta England”⁹¹ där det engelska landslagets spelare får symbolisera hela landet samt nedanstående citat ur en av Göran Perssons gästkrönikor.

2-2 kändes som en seger. Och än en gång står det klart att England inte kan
besegra Sverige. 38 års svit bryter man inte så lätt. Särskilt inte när Teddy Lucic
och Marcus Allbäck spelar som de gjorde i går. De var magnifika, fantastiska,
briljanta - orden räcker inte till.⁹²

⁸⁷ Olsson, Mats, ”Det är nu glädjen och den nationella stoltheten ska prunka”, *Expressen*, 2006-06-10.

⁸⁸ Olsson, Mats, ”Imponerande, Sverige – det blir ännu en klassisk midsommar”, *Expressen*, 2006-06-21.

⁸⁹ Olsson, Mats, ”Det är nu glädjen och den nationella stoltheten ska prunka”, *Expressen*, 2006-06-10.

⁹⁰ ”In med bollen i mål”, en inofficiell EM-låt från 2000.

⁹¹ Olsson, Mats, ”Vi vinner gruppen! Så snabbt det kan gå – så kvickt det kan vända!”, *Expressen*, 2006-06-16.

⁹² Persson, Göran, ”Vi behöver inte frukta något lag”, *Expressen*, 2006-06-21.

Till att börja med går det att konstatera att även om det är ganska normalt att benämna landslagen enbart med ländernas namn så är det ändå en typ av den nationella antagonism som tidigare beskrivits när Göran Persson skriver att England inte kan besegra Sverige. Vidare utmålas spelarna Teddy Lucic och Marcus Allbäck som svenska hjältar och deras insatser bedöms av Persson som obeskrivliga.

6.4.5 Kort sammanfattning

I *Expressen*-materialet från 2006 finns det nästan i samtliga texter ett vi som både läsaren och skribenten är en del av. För att förstärka detta vi har man använt sig av statsminister Göran Persson som gästkrönikör. Nationalismens Janus-ansikte går att peka ut när Mats Olsson antar att hela Sverige går runt en enda stor nationell yra samt vid referenser till USA-VM 1994 som ibland bara benämns som ”sommaren -94” eller ”en klassisk sommar”. Krigsmetaforer är ytterst ovanliga och förekommer bara på ett par ställen. Däremot finns det symboliska beskrivningar av den svenska supporterskaran. Till sist är även det jublande folket och hjältar ganska ovanliga, endast i en text beskrivs de svenska spelarna som vad man kan likna vid hjältar. Däremot är det vanligt med nationell antagonism, att enskilda spelare får representera hela sin nation.

Precis som under VM 2002 är det främst Mats Olssons texter som är intressanta om man ser till mina frågeställningar, förutom det faktum att man låtit statsminister Göran Persson vara gästkrönikör. Olsson fortsätter att försöka rikta sig till hela det *svenska folket* men gör det ibland genom definitioner av den andre/dom. Att rikta sig till ett enhetligt folk utesluter också vissa individer eller grupper som av olika anledningar inte passar in i beskrivningen av det svenska folket.

6.5 Aftonbladet VM 2006

Materialet i undersökningen från *Aftonbladet* under VM 2006 består av 16 krönikor, de flesta skrivna av Simon Bank, som efter VM 2002 gått från vanlig reporter till tidningens mest profilerade krönikör, likt Mats Olsson på *Expressen*.

6.5.1 Vi och Dom

Det finns många exempel i artiklarna från *Aftonbladet* 2006 på hur man både definierar sig själva, Sverige och svenskarna, och hur man genom att peka på de andras problem eller brister skapar en

gemenskap genom dikotomisering. Till att börja med är det främst tre egenskaper som tydligt beskrivs som svenska i flera av texterna. Simon Bank skriver i en krönika om sitt folk, från sitt ”kalla, reserverade, ta-en-match-i-taget-land”.⁹³ De andra två egenskaperna, förutom att vara reserverade och ta en match i taget, är att svenskar aldrig ger upp tack vare god moral och vilja samt att Sverige har ett gott lagspel byggt på en grundlig modell. Till exempel skriver Bank inför Sverige-Tyskland att svenske förbundskaptenen Lars Lagerbäck ”litar på modellen och hoppas på spelarna” medan hans tyske motsvarighet Jürgen Klinsmann gör det motsatta, ”litar på spelarna och hoppas på modellen”. Att svenskar har extra god moral och aldrig ger upp nämns flera gånger men belyses bäst av följande citat.

Sverige är inte snyggast. Sverige är inte bäst. Men spelarna ger inte upp, fansen slutar inte sjunga - och laget tänker inte lämna den här festen på ett bra tag.⁹⁴

Den andra sidan av samma mynt är hur man i texterna beskriver Sveriges motståndare, de andra. Samtliga motståndare men främst Trinidad/Tobago, Paraguay och England tas upp utifrån ett perspektiv som gör så att läsaren tolkar texten som att *vi svenskar* på ett eller annat sätt är bättre än dem, även utanför fotbollsplanen. T.ex. nämns det att ”Paraguay är världens femte mest korrupta land”⁹⁵ (vad har det att göra med hur de spelar fotboll?) och Simon Bank skriver om engelsmän som våldsamma huliganer som ”slår av gammal vana” och att detta beror på ”årtionden av svinig politik som gött generationer av arga, unga män”.⁹⁶ Denna andrafiering synliggörs dock mest i texterna inför och efter matchen mot Trinidad/Tobago, vilka i vissa passager går att tolka som att de är mindre civiliserade och inte lika medvetna om sin nationalitet. Det senare finns exempel på när Bank skriver att ”T&T är ett charmigt gäng, ihopskarvat av spelare från hela världen varav en del inte kunde nationalsången för ett år sedan”.⁹⁷ Då bortser man exempelvis från huruvida nationalsången inte är speciellt etablerad i landet samt att alla länder inte använder sig av sin nationalsång i så många sammanhang. En passage som belyser att Trinidad/Tobago-spelarna ses som opolerade och t.o.m. ociviliserade är detta.

Trinidadier och tobagier försvarade sig med hjärta, smärta, fysik, glidacklingar, en otrolig reservmålsvakt, stenar, spjut, utsträckta dobbor och en Avery John som gett sig fan på att sparka synthflåtan av Christian Wilhelmsson.⁹⁸

⁹³ Bank, Simon, ”Fredrik den störste”, *Aftonbladet*, 2006-06-16.

⁹⁴ Bank, Simon, ”Vi ska sabba er fest”, *Aftonbladet*, 2006-06-24.

⁹⁵ Bank, Simon, ”21.00 idag: Berl...”, *Aftonbladet*, 2006-06-15.

⁹⁶ Bank, Simon, ”Glöm all matematik – nocka England ikväll”, *Aftonbladet*, 2006-06-20.

⁹⁷ Bank, Simon, ”Ge oss en målfest”, *Aftonbladet*, 2006-06-10.

⁹⁸ Bank, Simon, ”Super-Swe...k”, *Aftonbladet*, 2006-06-11.

Denna textpassage hade nog inte varit speciellt problematisk om Bank valt att utelämna ”stenar” och ”spjut” i sin beskrivning av hur Trinidad/Tobago försvarade sig. Vänsterbacken Avery John, som senare blev utvisad, tas gång på gång upp i denna artikel som en extra oschysst spelare. Senare i texten står det att han fick rött kort när han ”slutligen misslyckats med att ta livet av Wilhelmsson”⁹⁹. De exempel som tagits upp här visar tydligt hur en svensk självbild målas upp både genom beskrivningar av ett vi och ett oss samt genom beskrivningar av de andra.

6.5.2 Nationalismens Janus-ansikte

I dessa *Aftonbladet*-krönikor finns det tämligen få exempel på hur vissa grupper utesluts ur texternas vi. Det finns dock några exempel på hur detta ändå sker och det handlar främst om referenser till tidigare fotbollsmästerskap, midsommar och formuleringar om att Sverige stannar när det är match. Ett uttryck som används ganska ofta, speciellt efter matchen mot Tyskland är ”ni såg ju själva”¹⁰⁰. Skribenten antar då att samtliga läsare sett matchen på TV dagen innan vilket knappast lär vara fallet. Dessa personer som inte gjort det utesluts liksom de som kanske inte var lika uppmärksamma på taktik, passningsvägar, försvarsspel m.m. (det är detta som skribenten skriver om). I Simon Banks krönika inför matchen mot Tyskland finns det två exempel på hur olika formuleringar utesluter grupper från textens vi. Dels är det meningen ”[i] kväll klockan fem stannar Sverige”, dels följande citat.

Om svenska huvuden känns småtunga av snaps och små grodor i dag så är det ingenting mot den plåtslagar-ända-in-i-själen-baksmälla som det här folket kommer att uppleva om deras fest tar slut i kväll.¹⁰¹

Till att börja med antar påståendet om att Sverige stannar att samtliga invånare följer Sveriges match mot Tyskland. Det utesluter framför allt de personer som inte håller på Sverige men även de som väljer att inte följa fotbolls-VM men som kanske ändå är sportintresserade och läser *Sportbladet*. I blockcitatet syns en tydlig referens till firandet av midsommarafton (snaps och små grodor) vilket, precis som i exempel från andra delar av materialet, utesluter de som av olika anledningar inte firar midsommar och i det här fallet till viss mån de som inte dricker alkohol. Överlag är detta dock ett undantag snarare än regel när det gäller *Aftonbladet*-krönikorna från 2006. De exempel som visats i denna del är i stort sett de enda som finns i dessa 16 texter.

⁹⁹ Bank, Simon, ”Super-Swe...k”, *Aftonbladet*, 2006-06-11.

¹⁰⁰ Exempelvis i Bank, Simon, ”Vi ska sabba er fest”, *Aftonbladet*, 2006-06-24.

¹⁰¹ Bank, Simon, ”En sista chans”, *Aftonbladet*, 2006-06-25.

6.5.3 Metaforer och liknelser

Något som är vanligt förekommande i krönikorna i *Aftonbladet* 2006, framför allt de av Simon Bank, är krigsmetaforer. De bästa spelarna kallas "härförare"¹⁰² och de svenska supportrarna benämns gång på gång som "den gula armén"¹⁰³. I Banks fall är detta intressant eftersom han i samma text använder sig av nämnda begrepp och ändå beklagar sig över "all denna vidriga krigsretorik" som kommer att uppkomma i framför allt den engelska pressen om England ställs mot Tyskland i åttondelsfinal och sedan Argentina i kvartsfinal. Bank syftar då på de båda världskrigen samt kriget om Falklandsöarna. Senare i samma text använder han sig dock alltså av liknande krigsretorik när de svenska supportrarna återigen får benämningen "den gula armén".¹⁰⁴ Den kanske mest tänkvärda kopplingen till krig och krigsmetaforer är dock en jämförelse mellan antalet svenskar på plats i Tyskland under VM och antalet svenskar på plats i Tyskland under 30-åriga kriget som Lasse Sandlin gör.

Någon trodde att det inte befunnits så många svenskar samtidigt på samma plats i Tyskland sedan de stora slagen under 30-åriga kriget. Inte ens då kan jag berätta... För om den siffra på 27000 jag hört skulle stämma, så var vi definitivt mer än de 19 000 (12 800 fotfolk och 6 200 rytteri) som 6 november 1632 kämpade för Sverige i "Slaget vid Lützen". Då icke under någon Lagerbäck utan då kommenderades den svenska centern av generalmajor Dodo zu Innhausen und Kniiphausen, den vänstra flygeln av Bernhard av Weimar och den högra av kung Gustav II Adolf själv.¹⁰⁵

Jämförelsen med fotboll som ett krig kan knappast göras tydligare än när antalet svenskar jämförs med antalet soldater samtidigt som förbundskaptenen jämförs med olika majorer samt kung Gustav II Adolf. Ett mindre exempel på en ganska intressant liknelse är att mittfältaren Kim Källström beskrivs som ett "frustande fullblod".¹⁰⁶ Just "frustande" är också ett adjektiv som i ett par fall får beskriva hela landslaget.¹⁰⁷

6.5.4 Det jublande folket och dess hjältar

Det finns få exempel i materialet från *Aftonbladet* 2006 på de kriterier ur *Mediernas Vi och Dom* som presenterades i kapitel 3. Det talas visserligen om hjältar ett par gånger men då handlar det inte om att

¹⁰² Bank, Simon, "Ge oss en målfest", *Aftonbladet*, 2006-06-10.

¹⁰³ Exempelvis "den gula, gungande armén" i Bank, Simon, "Fredrik den störste", *Aftonbladet*, 2006-06-16.

¹⁰⁴ Bank, Simon, "Glöm all matematik – nocka England ikväll", *Aftonbladet*, 2006-06-20.

¹⁰⁵ Sandlin, Lasse, "Krav: In med Kim", *Aftonbladet*, 2006-06-11.

¹⁰⁶ Bank, Simon, "21.00 idag: Berl...", *Aftonbladet*, 2006-06-15.

¹⁰⁷ Exempelvis i Bank, Simon, "Fredrik den störste", *Aftonbladet*, 2006-06-16.

vissa spelare eller laget beskrivs som hjältar utan om formuleringar som ”nu är rätt tid för hjältar”¹⁰⁸ samt ”Sverige hade behövt hjältar igår”¹⁰⁹.

I övrigt finns det inte speciellt mycket att reflektera över på denna punkt, dessa artiklar undviker på många sätt att beskriva ”det jublande folket”, ”svenska hjältar” och även ”nationell antagonism”. Det enda undantaget undersökningen visar är ett exempel på det förstnämnda.

Om femtiotusen kalla och reserverade kvinnor och män kan sjunga som i går kan allt hända. Sveriges VM började i samma sekund som Fredrik Ljungberg förlorade sansen och hela denna enorma, gula gryta följde efter. Jag kommer alltid att minnas det.¹¹⁰

Här skriver Simon Bank om 1-0-målet av Fredrik Ljungberg som blev matchavgörande mot Paraguay och det jublande folket symboliseras vid en enorm, gul gryta. Detta mål beskrivs även i samma text som en ”frälsning och förlösning”.

6.5.5 Kort sammanfattning

I de 16 krönikorna från *Aftonbladet* under VM 2006 finns det framför allt exempel på hur ett vi och ett dom skapas genom beskrivningen av Sverige, svenskarna samt dess motståndare. Exempel på detta går att finna i hur framför allt Trinidad/Tobago men även Paraguay och England beskrivs. Det finns även en del tecken på användning av krigsmetaforer och liknande, framför allt begreppet ”den gula armén” som får symbolisera de svenska, gulklädda supportrarna. Vad som dock är mer ovanligt i dessa texter är exempel på hur vissa grupper utesluts ur textens vi (endast ett fåtal gånger händer detta vid referenser till tidigare mästerskap samt en del formuleringar om midsommar) samt exempel på det jublande folket, svenska hjältar och nationell antagonism där det i stort sett bara förekommer en gång, vid beskrivningen av hur hela den ”enorma, gula grytan” firade Fredrik Ljungbergs 1-0-mål mot Paraguay.

¹⁰⁸ Bank, Simon, ”21.00 idag: Berl...”, *Aftonbladet*, 2006-06-15.

¹⁰⁹ Bank, Simon, ”En epok är slut”, *Aftonbladet*, 2006-06-25.

¹¹⁰ Bank, Simon, ”Fredrik den störste”, *Aftonbladet*, 2006-06-16.

7. Slutsatser och diskussion

Det undersökta materialet täcker bevakningen i krönikeform av Sveriges deltagande i fotbolls-VM 2002 och 2006. Visserligen har endast matchdagar och dagen efter dessa valts ut men det är också dessa dagar som är mest intressanta att undersöka och som har allra störst genomslag hos läsarna.

Generellt sett visar undersökningen att bevakningen av det svenska fotbollslandslaget har klara tendenser att dela in människor i vi och dom, använda sig av olika grepp som är vanliga i nationalistisk retorik och på flera sätt skapa en föreställd svensk gemenskap som i resten av samhället inte skulle vara politiskt korrekt eller ens acceptabelt.

7.1 Vi och Dom – svenskar och de andra

Den genomförda undersökningen visar att de olika kriterier för hur en identitet eller etnicitet, i det här fallet svenskhet, skapas samt att tecken på nationalism ofta förekommer i den svenska bevakningen av fotbolls-VM i kvällstidningarna. Detta genom krönikorna, de mest uppmärksammade texterna skrivna av de mest etablerade sportjournalisterna. En svensk identitet och nationalitet skapas i materialet främst av beskrivningar av det svenska landslagets motståndare som kan tolkas som en precisering av den Andre, Dom. Detta sker exempelvis när Mats Olsson skriver om det nigerianska lagets överdrivna religiositet eller att afrikanska lag använder kylspray för att behandla alla typer av skador. Förhållandet mellan Sverige och England fungerar också som en definition av vad som är svenskt då *vi svenskar* på samma gång växt upp med engelsk fotboll och kultur men samtidigt inte är lika råa, våldsamma och ohyfsade som engelsmännen. Att begreppet svensk uttryckligen tilldelas olika egenskaper förekommer inte speciellt ofta utan här är det istället det som hävs fram och kritiseras hos motståndaren som utpekas som motsats till det svenska vilket därigenom ger en definition av vad som är typiskt svenskt.

7.2 Krigsmetaforer och andra tecken på nationalism

Retoriken som används när man beskriver det svenska landslaget och dess spelare har framför allt att göra med krig. Att jämföra antalet svenskar i Berlin under VM med antalet svenskar i Tyskland under 30-åriga kriget är ett exempel, ett frekvent användande av begreppet ”den gula armén” för att beskriva de svenska supportrarna ett annat. Vissa spelare är ”härförare” och försvaret får utstå en ”Argentina-offensiv”. Denna typ av retorik är dock inte exceptionellt vanlig, exempelvis förekommer det sällan sådana exempel i Expressen-materialet från 2006. Det förekommer också att man anspelar på något

gemensamt för alla svenskar, något man förknippar med Sverige och liknande. Midsommar och rapsfält är två sådana saker.

7.3 En föreställd svensk gemenskap

Undersökningens resultat visar att det svenska landslaget och därmed också svenskar i allmänhet i bevakningen av VM kännetecknas som ärliga, organiserade och moderna med hög moral och heder. Detta går att utläsa framför allt från beskrivningen av Sveriges motståndare. Att fira midsommar är i allra högsta grad svenskt dessutom då det tas upp i flera av texterna, förståeligt nog eftersom matcher i båda turneringarna sammanföll med midsommarfirandet. Problemet är att alla de svenskar som inte firar midsommar utesluts ur texternas *vi*. Detsamma sker när man till exempel hävdar att ”Sverige stod stilla”, att ”åtta miljoner följde matchen” eller att ”hela Sverige jublar”. Dessa tre begrepp är helt klart exempel på hur man skapar en föreställd gemenskap.

Sammantaget skapar krönikörerna genom sin bevakning av fotbolls-VM en föreställd svensk gemenskap. Även om så inte är fallet i verkligheten ger texterna ett intryck av att den svenska befolkningen under VM är som en enda stor homogen grupp där alla firar midsommar och följer det svenska landslaget. Dessutom är *vi* inte som *dom* från Trinidad/Tobago, Nigeria och Senegal (eller England för den delen). Läser man dessa texter ser man tydligt hur flera av krönikörerna försöker samla alla svenskar/läsare kring landslaget, få samtliga svenskar att sluta upp för sitt lag och sitt land. Retoriken som används för att göra detta är ibland på gränsen till retorik som används inom nationalistiska diskurser, till exempel de krigsbegrepp som nämnts.

7.4 Simon Bank och Mats Olsson

De krönikörer som sticker ut allra mest i undersökningen är *Expressens* Mats Olsson (2002 och 2006) samt *Aftonbladets* Simon Bank (2006). Den förstnämnde använder sig i stort sett konstant av ett *vi* i sina texter som försöker sluta samman hela det svenska folket men som i och med det istället utesluter flera grupper. Även hans beskrivning av landslagets motståndare, till exempel Senegal och Nigeria, är problematiska och har en tendens att peka ut dessa spelare som de andra. Bank i sin tur använder sig frekvent av ”den gula armén” men även liknande beskrivningar av Sveriges motståndare som Olsson, såsom i fallet med Trinidad/Tobago som i flera passager kan tolkas som mindre civiliserade. Olsson

anspelar överhuvudtaget ofta på en typ av *nationell känsla* hos folket, läsarna. I det undersökta materialet verkar det som att han gör detta för att få med sig sina läsare och bygga upp en typ av gemenskap som ibland dock väger över till att bli ett skapande av ett vi och ett dom. Det är alltså en svår balansgång. Det är också värt att notera att han ofta ändrar sina åsikter markant beroende på resultaten i matcherna, något som tyder på att han vill vara en del av folket eller åtminstone försöka få det på sin sida. Detta kan också leda till en typ av populism där vissa formuleringar angränsar till det som i denna uppsats benämns som nationalism. Mats Olssons avsikt behöver absolut inte vara att *underblåsa nationalistiska vindar* eller liknande, men han går som sagt en svår balansgång när han använder sig av liknande metoder för att skapa en gemenskap med sina läsare och det svenska folket.

7.5 Kort jämförelse mellan Aftonbladet och Expressen

Det ska dock påpekas att det finns en del skillnader mellan de olika tidningarna och, framför allt, de olika årtalen. *Aftonbladet*-krönikörerna 2002 fokuserar överlag främst på taktik, spelarprestationer m.m. men 2006 återfinns många exempel på vi-dom-kontraster och krigsretorik (för att ta upp två exempel). *Expressen*-krönikorna, framför allt genom Mats Olsson, skiljer sig dock inte speciellt mycket mellan de båda mästerskapen, det finns liknande problematiska exempel från båda. Att *Aftonbladet* till 2006 bytt inriktning och ger Simon Bank samma plats i tidningen som *Expressen* gett Mats Olsson kan bero på att man såg hur de sistnämnda lyckades med det under VM 2002. Skillnaden i bevakningen blir att man går från att rikta sig till främst en fotbollsintresserad läsarkrets till att rikta sig till *hela folket*.

7.6 Förslag till vidare forskning

Slutligen vill jag utifrån undersökningens resultat ge förslag till vidare forskning inom ämnet. Det vore intressant att exempelvis gräva djupare i Mats Olssons krönikor då han skriver om de flesta sporter men även har en personlig krönika en gång i veckan där han kan skriva om det han känner för. Är det bara under fotbolls-VM eller liknande som han använder sig av olika grepp för att skapa en svensk gemenskap eller finns det tecken på detta även i andra fall? Förhållandet mellan Sverige och England under tiden för det undersökta materialet (när svenske Sven-Göran Eriksson var förbundskapten för England) är värt att undersöka djupare. Vad har länderna och dess invånare gemensamt – vad skiljer dem åt? När beskrivs engelsmännen som *våra vänner* och när pekas de ut som de andra?

8. Källförteckning

Tryckta källor

Anderson, Benedict, *Den föreställda gemenskapen: reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning*, Daidalos, Göteborg, 1993.

Eriksen, Thomas Hylland, *Etnicitet och nationalism*, Nya Doxa, Nora, 1998 .

Eriksson, Göran, ”’Det här är lycka’ – om sportjournalistikens inkluderande mekanismer” i Camauër & Nohrstedt, Stig Arne (red.), *Mediernas vi och dom: mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen : rapport*, Fritze, Stockholm, 2006.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Norstedts juridik, Stockholm, 2007.

Gahrton, Måns, Nyberg, Andreas & Persson, Åke (red.), *Fotbolls-VM genom tiderna: [allt om alla VM 1930-2006]*, Semic, Sundbyberg, 2006.

Tolvhed, Helena, *Nationen på spel: kropp, kön och svenskhet i populärpressens representationer av olympiska spel 1948-1972*, Text & kultur, Umeå, 2008.

Wallin, Ulf, *Sporten i spalterna: sportjournalistikens utveckling i svensk dagspress under 100 år*, Institutionen för journalistik och masskommunikation, Univ. (JMG), Göteborg, 1998.

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise, *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur, Lund, 2000.

Uppsatser

Furvik, Agneta, *Om fotboll och dess föreställda gemenskaper*, Malmö högskola, 2004.

Tidningsartiklar

Alfelt, Stefan, "Omständliga tyskar ska möta Schwedische Gardinen", *Aftonbladet*, 2006-06-24.

Bank, Simon, "Ge oss en målfest", *Aftonbladet*, 2006-06-10.

Bank, Simon, "Super-Swe...k", *Aftonbladet*, 2006-06-11.

Bank, Simon, "21.00 idag: Berl...", *Aftonbladet*, 2006-06-15.

Bank, Simon, "Fredrik den störste", *Aftonbladet*, 2006-06-16.

Bank, Simon, "Glöm all matematik – nocka England ikväll", *Aftonbladet*, 2006-06-20.

Bank, Simon, "Vi ska sabba er fest", *Aftonbladet*, 2006-06-21.

Bank, Simon, "En sista chans", *Aftonbladet*, 2006-06-24.

Bank, Simon, "En epok är slut", *Aftonbladet*, 2006-06-25.

Elving, Karin, "Här i Senegal undrar alla: Vad är Sverige?", *Aftonbladet*, 2002-06-15.

Lühr, Mathias, "Lagerbäck är trist, förutsägbar – och genial", *Expressen*, 2006-06-10.

Lühr, Mathias, "Inte ens det trygga höll – rulla tärningarna nu Lagerbäck", *Expressen*, 2006-06-11.

Lühr, Mathias, "Jag tror vi tar det här", *Expressen*, 2006-06-24.

Olsson, Mats, "Allt är möjligt", *Expressen*, 2002-06-01.

Olsson, Mats, "Vi borde ha vunnit", *Expressen*, 2002-06-02.

Olsson, Mats, "Nu är vi glödheta", *Expressen*, 2002-06-06.

Olsson, Mats, "Sverige är vidare i fotbolls-VM!...det måste vi bara vara, om världen är rättvis", *Expressen*, 2002-06-07.

Olsson, Mats, "Det krävs hjältemod. Oavgjort imorgon är så stort så ni begriper inte", *Expressen*, 2002-06-11.

Olsson, Mats, "Miraklet i Miyagi. Sveriges fantastiska match kan inte heta något annat", *Expressen*, 2002-06-12.

Olsson, Mats, "Full fart framåt!...men tro nu inte att vi ska köra över Senegal", *Expressen*, 2002-06-15.

Olsson, Mats, "Sverige var ju så nära", *Expressen*, 2002-06-16.

- Olsson, Mats, "Det är nu glädjen och den nationella stoltheten ska prunka", *Expressen*, 2006-06-10.
- Olsson, Mats, "Pinsamt och plågsamt – nu står vi längst ner i VM:s värsta uppförsbacke", *Expressen*, 2006-06-11.
- Olsson, Mats, "Vi har gjort det förr och vi kan göra det igen – kör över dem!", *Expressen*, 2006-06-15.
- Olsson, Mats, "Vi vinner gruppen! Så snabbt det kan gå – så kvickt det kan vända", *Expressen*, 2006-06-16.
- Olsson, Mats, "Det är ju bara England", *Expressen*, 2006-06-20.
- Olsson, Mats, "Imponerande, Sverige – det blir ännu en klassisk midsommar", *Expressen*, 2006-06-21.
- Olsson, Mats, "Sen tar vi Argentina, så blir det en klassisk sommar", *Expressen*, 2006-06-24.
- Olsson, Mats, "Sparka honom! Jag vill ha en annan förbundskapten", *Expressen*, 2006-06-25.
- Persson, Göran, "Jag tror vi besegrar England", *Expressen*, 2006-06-16.
- Persson, Göran, "Det blir en match vi sent ska glömma", *Expressen*, 2006-06-20.
- Persson, Göran, "Vi behöver inte frukta något lag", *Expressen*, 2006-06-21.
- Persson, Göran, "Ge oss en ny VM-klassiker", *Expressen*, 2006-06-24.
- Persson, Göran, "Vi reser oss igen – det gör vi alltid", *Expressen*, 2006-06-25.
- Rehnstam, Marie, "Fotboll är så mycket mer än en VM-förlust", *Aftonbladet*, 2002-06-17.
- Sandlin, Lasse, "Please, låt sviten hålla en match till", *Aftonbladet*, 2002-06-01.
- Sandlin, Lasse, "...men nu vill vi se Svensson", *Aftonbladet*, 2002-06-03.
- Sandlin, Lasse, "...men räkna inte med Anders i startelvan", *Aftonbladet*, 2002-06-06.
- Sandlin, Lasse, "Henke fixar VM-festen", *Aftonbladet*, 2002-06-07.
- Sandlin, Lasse, "Miraklet i Miyagi", *Aftonbladet*, 2002-06-12.
- Sandlin, Lasse, "Mitt tips i åttondelen – svensk seger på straffar", *Aftonbladet*, 2002-06-15.
- Sandlin, Lasse, "Sveriges tunga fall – Stolparna stoppade den vackra svenska VM-sagan", *Aftonbladet*, 2002-06-16.
- Sandlin, Lasse, "Krav: In med Kim", *Aftonbladet*, 2006-06-11.
- Wennman, Peter, "Dödens grupp – Dancing Sven 100 Bröderna Djup 0", *Aftonbladet*, 2002-06-01.

Internetkällor

Bank, Simon, ”En gammalsvensk självbild – som erövrat världen”, *Aftonbladet*, 2006-06-08, <http://www.sportbladet.se> (hämtad 2010-11-16).

Osign., ”2004: Mats Olsson bäst i Sverige”, *Expressen*, 2008-12-10, <http://www.expressen.se> (hämtad 2010-11-18).

Osign., ”Bonniers – Organisation”, <http://www.bonnier.se/sv/content/organisation> (hämtad 2010-11-18).

Osign., ”Från Lars Johan Hierta till våra dagar”, *Aftonbladet*, publ. okänd, <http://www.aftonbladet.se> (hämtad 2010-11-18).

Osign., ”Game, set...och Mats!”, *Expressen*, 2008-12-10, <http://www.expressen.se> (hämtad 2010-11-18).

Osign. (TT), ”LO säljer aktier i Aftonbladet”, *Aftonbladet*, 2009-06-15, <http://www.aftonbladet.se> (hämtad 2010-11-18).

Osign., ”Mats Olsson prisad – igen”, *Expressen*, 2008-12-10, <http://www.expressen.se> (hämtad 2010-11-18)

Osign., ”Mediefakta – Aftonbladet”, <http://www.ts.se/Mediefakta/Index.aspx?mc=000048> (hämtad 2010-11-18).

Osign., ”Mediefakta – Expressen”, <http://www.ts.se/Mediefakta/Index.aspx?mc=000568> (hämtad 2010-11-18).

Osign., ”Nu är Olsson guld värd”, *Expressen*, 2008-12-10, <http://www.expressen.se> (hämtad 2010-11-18).

Osign., ”Om Expressen”, <http://www.expressen.se/omexpressen/1.759921/om-expressen> (hämtad 2010-11-18).

Osign. (TT), ”Trinidad och Tobagos VM-trupp klar”, *Svenska dagbladet*, 2006-05-13, <http://www.svd.se> (hämtad 2010-11-16).